Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально – науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів та економічної безпеки

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи бакалаврського рівня вищої освіти на тему:

«Особливості формування та аналізу фінансових результатів на підприємствах харчової промисловості (на прикладі ТОВ «Стовпинські ковбаси»)»

Виконала:
студентка 5-го курсу
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Сірук Олена Василівна

Керівник:
д.е.н., професор Токарський Тарас Богданович

Рецензент
к.е.н., доцентка Кондрацька Наталія Миколаївна

Рівне – 2025

АНОТАЦІЯ

Дипломна робота на тему: «Особливості формування та аналізу фінансових результатів на підприємствах харчової промисловості (на прикладі ТОВ «Стовпинські ковбаси»)» / Сірук О.В. Рівне : НУВГП, 2025. – 92 с.

У роботі досліджуються теоретико-методологічні засади формування та використання прибутку підприємства. Проведено аналіз етапів формування прибутку підприємства та напрямків його використання, показників ефективності фінансової діяльності підприємства. Визначено пріоритетні напрямки підвищення прибутковості підприємств харчової промисловості.

Ключові слова: фінанси підприємства, фінансова діяльність, фінансові результати, прибуток, рентабельність.

ANNOTATION

Master's thesis: «Peculiarities of formation and analysis of financial results at food industry enterprises (LLC "Stovpynski kovbasy" taken as an example)/ Siruk O.V. – Rivne: NUWM. – 2025. – 92 p.

The theoretical and methodological bases of formation and use of profits are examines . The analysis of the stages of formation of company profits and directions of use, financial performance of the company were held. Priority areas for increasing the profitability of food industry enterprises have been identified.

Keywords: finance companies, finance, income, profit, profitability.

ЗМІСТ

Вступ 5

Розділ 1. Теоретико-методичні аспекти формування фінансових результатів підприємства 8

1.1. Теоретичні основи управління фінансами підприємств та їх вплив на формування фінансових результатів 8

1.2. Порядок формування прибутку у системі фінансових результатів підприємств харчової промисловості 15

Розділ 2. Аналіз формування та використання прибутку ТОВ «Стовпинські ковбаси» 37

2.1. Економіко – організаційна характеристика підприємства 37

2.2. Аналіз формування та використання прибутку 41

2.3. Аналіз ефективності фінансової діяльності підприємства 52

Розділ 3. Шляхи підвищення прибутковості ТОВ «Стовпинські ковбаси» 69

Висновки 81

Список використаної літератури 85

Додатки 92

ВСТУП

У сучасних економічних умовах ефективність діяльності підприємств значною мірою залежить від стану їхньої фінансової системи. Фінанси підприємств, як невід'ємна частина фінансової системи суспільства, відіграють ключову роль у структурі фінансових відносин. Вони функціонують у сфері суспільного виробництва, де формуються валовий внутрішній продукт, матеріальні та соціальні блага, національний дохід – основні джерела фінансових ресурсів. Важливою функцією фінансів є забезпечення балансу між матеріальними та грошовими фондами, призначеними для споживання та накопичення, що впливає на стабільність національної валюти, грошового обігу та дисципліни розрахунків.

Фінанси є одним із найвагоміших елементів системи управління економікою. Без їхнього залучення неможливо реалізувати розширений оборот виробничих фондів, впроваджувати науково-технічні інновації, стимулювати інвестиційну активність чи регулювати структурну трансформацію економіки. Саме стан фінансів підприємств визначає здатність задовольняти суспільні потреби та забезпечувати фінансову стійкість держави.

У організаційній та управлінській діяльності підприємств фінансовий аспект займає особливу позицію. Від нього значною мірою залежить своєчасність і повнота фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності та розвитку, а також виконання зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання.

Отримання високих фінансових результатів є пріоритетною метою діяльності кожного підприємства. У цих результатах відображаються всі аспекти роботи підприємства: рівень технологій і організації виробництва, ефективність управлінських процесів, контроль за витратами та цінами реалізації, особливості господарського механізму та державне регулювання розвитку відповідної галузі з огляду на її значення для економіки країни.

Прибуток виступає найважливішою фінансовою категорією, що

відображає позитивний результат господарської діяльності, характеризує ефективність виробництва та свідчить про якість продукції, продуктивність праці та рівень собівартості. Водночас він сприяє зміцненню фінансового стану підприємства та інтенсифікації його діяльності. Прибуток слугує не лише джерелом задоволення внутрішніх потреб підприємства, а й основою для формування бюджетних ресурсів держави.

У ринкових умовах економіки прибуток є ключовим стимулом виробничо-господарської діяльності, створюючи фінансову базу для розширення підприємства та задоволення соціальних і матеріальних потреб трудового колективу.

Прибуток використовується як показник для:

- Оцінки рівня господарювання підприємства (за видами та об’єктами діяльності) та його структурних підрозділів.
- Контролю ефективності використання природних, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.
- Визначення економічної ефективності інвестиційної та інноваційної діяльності, а також впровадження заходів для оптимізації технологічних процесів.
- Оцінювання доцільності та вигідності підприємницької діяльності за різними напрямками.

Отже, питання формування прибутку, методів його планування та ефективного розподілу мають першочергове значення. Уміння правильно обчислювати та аналізувати прибуток значною мірою визначає рівень ефективності фінансово-господарської діяльності та розвитку суб’єкта господарювання.

Все вищесказане обумовлює актуальність обраної теми.

Метою кваліфікаційної роботи є визначення шляхів підвищення прибутковості підприємств харчової промисловості на прикладі ТОВ «Стовпинські ковбаси»

Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішити наступні завдання:

визначити економічну сутність фінансових результатів;

вивчити методику формування прибутку на підприємстві та напрямки його використання;

провести структурно – динамічний, коефіцієнтний, факторний, прогнозний аналіз прибутку;

визначити шляхи підвищення прибутковості підприємства.

Об’єктом дослідження є фінансово – господарська діяльність ТОВ «Стовпинські ковбаси».

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають при формуванні та використанні прибутку підприємства.

Інформаційною базою дослідження виступають законодавчі акти та нормативні документи, теоретичні розробки зарубіжних та вітчизняних вчених, дані фінансової звітності підприємства.

У роботі використані наступні методи дослідження: спостереження, порівняння, деталізації та узагальнення, статистичні методи, прийоми елімінування, графічні методи.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків. Робота виконана на 92 сторінках, містить 6 додатків. Список використаних джерел включає 70 найменувань.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

1. Теоретичні основи управління фінансами підприємств та їх вплив на формування фінансових результатів

Вихід України з тривалої економічної кризи безпосередньо пов'язаний з поліпшенням фінансового стану суб'єктів господарювання всіх форм власності в усіх сферах діяльності. За цих умов необхідна сучасна, адекватна ринковій економіці, організація фінансової діяльності кожного підприємства.

Фінансова діяльність – це система використання різних форм і методів для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей, тобто це та практична фінансова робота, що забезпечує життєдіяльність підприємства, поліпшення її результатів.

В економічній літературі досі немає єдиної думки щодо принципів організації фінансової діяльності підприємств. Більшість теоретиків командно-адміністративної системи управління економікою сформулювали наступні принципи організації фінансів підприємств:

плановості, під яким розумілось директивне та обов'язкове виконання планів, що затверджувались "зверху" за всіма важливими показниками;

чіткого розподілу коштів основної діяльності від капітальних вкладень, що означало, що амортизаційні відрахування та інші джерела фінансування капітальних вкладень акумулювались на окремому рахунку в банку, їх використання детально контролювалось;

збереження власних оборотних засобів і недопущення їх іммобілізації в інші активи, крім оборотних;

демократичного централізму, що означало поряд з високим рівнем централізації можливість проявляти підприємством певну ініціативу (зустрічні плани, самостійна розробка деяких показників проектів планів тощо);

самоокупності та самофінансування, які виникли з госпрозрахунком і були запозичені з арсеналу ринкової економіки, реалізація яких забезпечувала покриття всіх потреб розвитку підприємства за рахунок власних фінансових ресурсів та покриття поточних витрат за рахунок виручки від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг.

Але в умовах ринку ці принципи у своїй первинній формі гальмують ініціативу підприємств і практично не відповідають новим вимогам, що висуваються до організації фінансів підприємств.

Сьогодні підприємства самостійно обирають будь-яку форму підприємництва, вид діяльності в умовах діючого законодавства, приймають рішення по виробництву та збуту продукції, організують свої взаємовідносини з контрагентами та працівниками. А після сплати податків та обов'язкових платежів повністю самостійно розпоряджаються своїми фінансовими ресурсами, обирають ефективні об'єкти інвестування тощо. В цілому підприємство самостійно визначає свою облікову політику, приймає рішення щодо оптимізації грошових потоків.

Отже, використовуючи вітчизняний та зарубіжний досвід, можна сформулювати наступні принципи організації фінансової діяльності підприємств:

плановості - забезпечує відповідність обсягів продажу та витрат, інвестицій вимогам ринку, стану кон'юнктури та платоспроможного попиту, тобто можливість здійснення своєчасних розрахунків; даний принцип у найбільшому обсязі реалізується при впровадженні сучасних методів внутрішнього фінансового планування (бюджетування) та контролю;

фінансового співвідношення термінів (строків) - забезпечує мінімальний розрив у часі між отриманням та використанням коштів, що досить важливо в умовах нестійкого податкового режиму та в умовах інфляції; при цьому під використанням коштів розуміють і можливості їх збереження при розміщенні в активи, що легко реалізуються (цінні папери, депозити тощо);

взаємозалежності фінансових показників - забезпечує врахування змін в

діючому законодавстві, регулює підприємницьку діяльність, оподаткування, обліковий процес, обов'язкову фінансову звітність тощо;

гнучкість (маневреність) - забезпечує можливість маневру у випадку недосяжності планових обсягів продаж, перевищення планових витрат за поточною та інвестиційною діяльністю;

мінімізація фінансових витрат - забезпечує те, що будь-які інвестиції та інші витрати повинні бути найбільш "дешевими";

раціональності - забезпечує вкладення капіталу в найбільш ефективні інвестиції та мінімізує фінансові ризики;

фінансової стійкості - забезпечує фінансову незалежність від інших джерел фінансування, тобто сприяє дотриманню критичної точки питомої ваги власного капіталу в загальній його величині та платоспроможності підприємства (його здатності до термінового погашення короткострокових зобов'язань).

Звичайно, вищезазначені принципи організації фінансів підприємств відповідають сучасним теоріям фінансового менеджменту (управління фінансами підприємств), які на перший план висувають ідею "задоволення проти максимізації", що втілена в наступних відомих основних теоріях: [6, с.232]

теорії портфелю;

теорії структури капіталу;

теорії дивідендів.

Але в період розвитку ринкової економіки в сучасних умовах в Україні ці принципи доповнюються іншими принципами перехідного періоду, а саме:

зацікавленості в результатах діяльності підприємства, що означає, що форми, системи та розмір оплати праці, стимулюючі та компенсаційні виплати та інші види доходів самостійно встановлюються господарюючим суб'єктом; в останній час в умовах різкого підвищення рівня безробіття цей принцип дещо втратив свою значимість щодо найманих працівників;

матеріальної відповідальності, означає, що за порушення договірних,

кредитних, податкових зобов'язань підприємство несе матеріальну відповідальність у вигляді штрафів, пені, неустойки; застосування цього принципу залежить від правового поля, в якому функціонують підприємства, яке в сучасних умовах в Україні незбалансоване за всіма нормативними та законодавчими актами та є досить недосконалим;

здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю, що передбачає розвиток внутрішнього та зовнішнього вартісного контролю; але в Україні достатнього розвитку набув зовнішній контроль за виконанням податкових зобов'язань та використанням державних коштів, а інші види фінансового контролю потребують розвитку та удосконалення;

створення достатніх фінансових резервів, що забезпечує захищеність підприємства в умовах недосконалого ринку, інфляції, нерозвинутого правового поля, фінансових та інших страхових ризиків; з розвитком держави, підприємництва та ринкових відносин, системи фінансового менеджменту та покращання економічного стану в країні значення цього принципу буде по-ступово знижуватись.

У практичному плані управління фінансами підприємств - це сукупність форм і методів цілеспрямованого впливу суб'єктів управління на формування і використання фінансових ресурсів. [7, с. 214]

Поняття „управління фінансами" пов'язують з управлінням на рівні держави чи галузі. На рівні підприємств різних організаційних форм та різних форм власності в сучасних умовах використовують поняття „фінансовий менеджмент". Фінансовий менеджмент - це управління фінансами підприємства, направлене на досягнення його мети за допомогою певних методів. [46, с. 17]

Зміст фінансового менеджменту полягає в ефективному використанні фінансового механізму для досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства .

У дослідженнях провідних західних вчених фінансовий механізм не виділяють як відокремлений об'єкт вивчення, але всебічно і ґрунтовно

досліджують фінансові методи впливу на підприємство, державу і суспільство.

У економічній літературі країн СНД превалює перший підхід до визначення фінансового механізму як способу організації фінансових відносин (Л. А. Дробозіна, В.М. Родіонова), який складається з елементів та інструментів впливу. Проте, О.М. Бандурка, М.Я. Коробов, П.І. Орлов, К.Я. Петров, проводячи чітку структуризацію фінансового механізму, вважають, що фінансово-кредитний механізм включає три підсистеми: [67, с. 84]

фінансово-кредитне планування;

фінансово-кредитні важелі;

організаційні структури і правовий режим фінансово-кредитної системи.

Структура фінансового механізму, розроблена В.К. Сенчаговим, досить чітко відображає домінанти адміністративного управління економікою. І розробити на такій основі систему фінансового механізму підприємства практично неможливо.

Українські вчені В.М. Федосов, В.М. Опарін, С. Я. Огородник вважають, що фінансово-кредитний механізм включає дві підсистеми: фінансово-кредитне забезпечення, фінансово-кредитне регулювання, а також організаційні структури і важелі впливу.

Вітчизняний вчений В.М. Опарін визначає фінансово-кредитний механізм як сукупність фінансових методів і форм, інструментів і важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства. [54, с.34]

Узагальнюючи думки вчених, можна навести наступне визначення фінансового механізму. Фінансовий механізм - це сукупність методів реалізації економічних інтересів шляхом фінансового впливу на соціально-економічний розвиток підприємства. Складовими фінансового механізму є:

фінансове забезпечення;

фінансове регулювання;

система фінансових індикаторів і фінансових інструментів, які дають змогу оцінити цей вплив.

Фінансове забезпечення полягає у виділенні певної суми фінансових

ресурсів на розв'язання окремих завдань фінансової політики господарюючого суб'єкта. При цьому розрізняють забезпечувальну і регулятивну його дію. Забезпечувальна дія проявляється у встановленні джерел фінансування, тобто покриття повсякденних потреб і характеризує пасивний вплив фінансового забезпечення. Регулятивна дія здійснює вплив через виділення достатніх коштів та через конкретну форму фінансового забезпечення і характеризує активний вплив фінансового забезпечення. В цілому ж дія фінансового механізму спрямована на реалізацію економічних інтересів учасників фінансових відносин.

З другої половини XX століття в економічній науці поширюється думка, що держава може впливати на економіку підприємств та країни в цілому передусім за допомогою фінансів, а саме: за допомогою фінансового регулювання.

Взагалі, регулювання визначають як підпорядкування певному правилу, як вплив на об'єкт управління з метою досягнення стану його стійкості у разі виникнення відхилень від завдань, встановлених норм і нормативів. На сьогодні в економічній літературі немає єдиного погляду на зміст фінансового регулювання економіки підприємства. Але, узагальнюючи погляди вчених, можна зазначити, що стосовно господарюючого суб'єкта фінансове регулювання полягає в забезпеченні стійкості функціонування системи. Це діяльність, спрямована на зміну кількісних і якісних показників фінансових процесів через механізм надання або вилучення фінансових ресурсів.

Фінансове забезпечення та фінансове регулювання проводиться за допомогою фінансових інструментів, які, в свою чергу, мають свої важелі впливу. Важелі впливу на соціально-економічний розвиток підприємства визначають характер дії фінансових інструментів, коригують цю дію та поділяються на:

за напрямом дії - стимули, санкції;

за видами - норми й нормативи;

за методологічними засадами - умови і принципи формування доходів,

нагромаджень і фондів; умови і принципи фінансування і кредитування.

В сучасних умовах визнається, що серед складових фінансового механізму найефективнішими є фінансові важелі, які приводяться в дію через відповідні фінансові методи. Окрім того, фінансовий механізм має відповідне правове, нормативне, інформаційне та організаційне забезпечення

Значення управління фінансами підприємств полягає в такій організації фінансової роботи, яка дає змогу залучати додаткові фінансові ресурси на найвигідніших умовах, інвестувати їх з найбільшим ефектом, проводити прибуткові операції на фінансовому ринку.

Управління фінансами підприємств включає також сферу формування, розподілу та використання прибутку, який залишається в розпорядженні підприємства. Розподіл прибутку є однією з форм реалізації економічних інтересів учасників процесу відтворення. Так, у результаті фінансово-господарської діяльності підприємств держава одержує свою частку у вигляді податків, підприємство — у вигляді чистого прибутку, а працівники — певні доходи від розподілу і використання частини чистого прибутку. Від регулювання розподілу чистого доходу залежить мотивація розвитку виробництва, можливість дальшого збільшення прибутку.

Функціонування будь-якої системи управління фінансами здійснюється в рамках чинних законодавчих актів і нормативної бази. У вітчизняній теорії та практиці питання стратегічного управління діяльністю підприємством до цього часу недостатньо розроблені. Частково це пояснюється тим, що функція стратегічного управління тривалий час належала державі. Крім того, дається взнаки недосконаліть правового, законодавчого, економічного регулювання в державі, а також нестабільність законодавчої бази, відсутність практичного досвіду у фахівців.

Враховуючи, що ринок передбачає роботу підприємства в умовах конкуренції, сьогодні ділова стратегія підприємств націлена на досягнення стратегічних конкурентних переваг. Отже, стратегію можна визначити як узагальнюючий план управління, який орієнтовано на досягнення основних

цілей підприємства шляхом виявлення та реалізації довгострокових конкурентних переваг на даному ринку.

Таким чином, управління фінансами підприємств (фінансовий менеджмент) забезпечує його господарську діяльність фінансовими ресурсами, вирішує існуючі фінансові протиріччя у фінансових відносинах, здійснює контроль за дотриманням фінансової дисципліни, націлене на подальший розвиток підприємства, досягнення його стратегічних цілей.

1.2. Порядок формування прибутку у системі фінансових результатів підприємств харчової промисловості

Прибуток є однією з основних категорій товарного виробництва. Це передусім виробнича категорія, що характеризує відносини, які складаються в процесі суспільного виробництва.

Поява прибутку безпосередньо зв'язана з появою категорії «витрати виробництва». Прибуток — це та частина вартості продукту, що реалізується підприємством, яка залишається після покриття витрат виробництва. Обособлення частини вартості продукції у вигляді витрат виступає в грошовому виразі як собівартість продукції.

Визначення економічної сутності прибутку, як і інших форм, що їх приймає національний дохід за його первинного розподілу і наступного перерозподілу, неможливе без правильного тлумачення сутності необхідного й додаткового продукту в суспільстві.

Необхідний і додатковий продукт — це категорії виробництва. Для з'ясування сутності цих категорій необхідно уточнити, що лежить в основі поділу чистого продукту на необхідний і додатковий. Згідно з економічною теорією це поділ часу праці, витраченої у сфері матеріального виробництва, на необхідний і додатковий. Протягом необхідного часу забезпечується створення «... фонду життєвих коштів або робочого фонду, що необхідний робітнику для підтримання і відтворення його життя і що за всіх систем суспільного

виробництва він сам постійно повинен виробляти й відтворювати» [25, с.143].

Додатковий продукт — це вартість, створювана безпосередніми виробниками понад вартість необхідного продукту. Додатковий продукт властивий усім суспільно-економічним формаціям і є однією з важливих умов їхнього успішного розвитку. У необхідному й додатковому продукті втілено заново створену вартість, грошове вираження якої становить національний дохід.

Прибуток — це частина додаткової вартості, виробленої і реалізованої, готової до розподілу. Підприємство одержує прибуток після того, як втілена у створеному продукті вартість буде реалізована і набере грошової форми.

Отже, об'єктивна основа існування прибутку пов'язана з необхідністю первинного розподілу додаткового продукту. Прибуток — це форма прояву вартості додаткового продукту. Прибуток підприємств сфери матеріального виробництва — це частина національного доходу.

Американський вчений Шумістер у роботі «Теорія економічного розвитку» розробив теорію підприємницького прибутку. Підприємницька діяльність, на його думку, полягає у використанні підприємцем нових комбінацій виробництва. Це породжує різницю між діючими цінами і витратами, що знижуються (внаслідок нових комбінацій). Ця різниця становить підприємницький прибуток, який виражає цінність підприємницького внеску у виробництво, є показником і умовою економічного розвитку [70, с. 165].

Шотландський економіст Адам Сміт був першим, хто охарактеризував прибуток як суму, яка може бути витрачена без вилучень капіталу. Англійський економіст Дж. Хікс уточнив це визначення, стверджуючи, що прибуток — це сума, яку підприємство може витратити протягом певного проміжку часу і в кінці цього проміжку мати той же рівень матеріального добробуту. М. В. Ван Бреда вказує на те, що прибуток — це надлишок після підтримки матеріального добробуту фірми на досягнутому рівні, визначеному на початок і кінець звітного періоду, до його використання чи розподілу [69, с. 342].

Існує також інше трактування прибутку, згідно з яким прибуток

визначається як потенційна можливість підприємства розширювати свій бізнес без залучення зовнішніх джерел фінансування. Прибуток у цьому розумінні відповідає сумі, яку підприємство протягом звітного періоду може витратити, не зменшуючи свого матеріального добробуту, або не погіршуючи свій фінансовий стан. Отже, і це визначення прибутку також пов'язане із поняттям матеріального добробуту, а, значить, і для нього характерна така ж неоднозначність, як і для наведених вище. Загалом же прибуток — це сума зростання власного капіталу за звітний період [15, с.365].

Економісти нашої країни тривалий час визнавали лише марксистську теорію і керувалися нею в економічній і політичній практиці. К. Маркс і Ф. Енгельс створили власну теорію, у тому числі прибутку, аналізуючи процес капіталістичного відтворення в його чистому вигляді. За Марксом прибуток у торгівлі — це частина додаткової вартості, створеної в процесі виробництва, яку промисловець оплачує персоналу за те, що він реалізує вироблений товар.

Нагорна І.В., Бондаренко В.О. вважають, що прибуток — це грошова винагорода, яку отримують підприємства після реалізації продукції та покриття затрат на виробництво [52].

Змістовним є визначення прибутку 1. О. Бланка, який стверджує, що прибуток — це втілення у грошовій формі чистого доходу підприємства на вкладений капітал, який характеризує його винагороду за здійснення підприємницької діяльності та є різницею між сукупними доходами та сукупними витратами у процесі здійснення цієї діяльності [6, с. 323].

Ним зазначено, що в умовах ринкової економіки прибуток є:

головною метою підприємницької діяльності;

базою економічного розвитку держави;

критерієм ефективності фінансово-господарської діяльності;

основним внутрішнім джерелом формування фінансових ресурсів, які забезпечують розвиток підприємства;

головним джерелом зростання ринкової вартості підприємства;

важливим джерелом задоволення соціальних потреб суспільства;

основним захисним механізмом від загрози банкрутства підприємства.

Інші визначення поняття «прибуток» у сучасній економічній літературі подано у таблиці 1.1.

Таким чином, прибуток є об'єктивною економічною категорією. Тому на його формування впливають об'єктивні процеси, що відбуваються в суспільстві, у сфері виробництва й розподілу валового внутрішнього продукту.

Водночас прибуток — це підсумковий показник, результат фінансово-господарської діяльності підприємств як суб'єктів господарювання. Тому прибуток відбиває її результати і зазнає впливу багатьох чинників. Є особливості у формуванні прибутку підприємств залежно від сфери їхньої діяльності, галузі господарства, форми власності, розвитку ринкових відносин.

Таблиця 1.1

Визначення сутності прибутку у сучасній економічній літературі

Автор	Визначення	Джерело
Блищук А.Л.	Прибуток — це частина доходу підприємства, кінцевий фінансовий результат його господарської діяльності, одне з джерел засобів на підприємстві	[15, с.44]
Бойчук І.М.	Прибуток – це частина доходу, яка залишається підприємству після відшкодування усіх витрат. пов”язаних з виробництвом, реалізацією продукції та іншими видами діяльності	[8, с.132]
Захарченко В.І.	Прибуток — це сума коштів, на яку дохід підприємства перевищує витрати	[29, с. 338]
Бандурка 0. М., Коробов М. Я., Орлов П. І., Петрова К. Я.	Прибуток підприємства — це перевищення доходів від його діяльності над сумою видатків, він являє собою єдину форму його власних нагромаджень	[4, с. 57]
Загородній В.П.	Прибуток – це економічна категорія, різниця між валовим виторгом (без податку на додану вартість) та витратами на виробництво і реалізацію продукції	[30, с. 154]

Продовження табл.1.1

1	2	3
Мочерний С. В.	Прибуток — одна з форм чистого доходу в умовах розвинутих товарно-грошових відносин, за своєю величиною — це різниця між продажною ціною товару і витратами на його виробництво	[25, с. 670]
Романенко Б.А., Лозівський Л.Щ.	Прибуток— це перевищення доходів від продажу товарів та послуг над затратами на виробництво та продаж цих товарів	[63, с. 302]
Савицька Г.В.	Прибуток — це та частина чистого доходу, створеного в процесі виробництва та реалізованого в сфері обігу, який без-посередньо отримують підприємства	[64, С. 225]

На формування прибутку як фінансового показника роботи підприємства, що відбивається в бухгалтерському обліку, в офіційній звітності суб'єктів господарювання, впливає встановлений державою порядок формування витрат на виробництво продукції (робіт, послуг); обчислення й калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг); визначення позареалізаційних прибутків і витрат; визначення балансового (валового) прибутку.

На формування абсолютної суми прибутку підприємства впливають: результати, тобто ефективність його фінансово-господарської діяльності; сфера діяльності; галузь господарства; установлені законодавством умови обліку фінансових результатів.

Прибуток як кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства представляє собою різницю між загальною сумою доходів і витратами на виробництво і реалізацію продукції.

У фінансовому словнику прибуток – перевищення сукупних доходів над сукупними витратами. Обчислюють його як різницю між валовим доходом (без податку на додану вартість) та витратами на виробництво і реалізацію продукції .

Дохід — збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, внаслідок чого збільшується власний капітал

підприємства (за винятком збільшення капіталу за рахунок внесків власників) [20, с. 189].

В нормативних актах визнання доходу пов'язане із принципами нарахування та відповідності доходів і витрат.

Принцип нарахування полягає в тому, що результати господарських операцій визнаються, коли вони відбуваються (а не тоді, коли отримуються або сплачуються грошові кошти), і відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності тих періодів, до яких вони відносяться.

Принцип відповідності означає, що витрати визнаються на підставі прямого зв'язку між ними та отриманими доходами.

Доходами не визнаються:

- сума податку на додану вартість, акцизів, інших податків і обов'язкових платежів, що підлягають перерахуванню до бюджету та позабюджетних фондів;
- сума попередньої оплати продукції (товарів, робіт, послуг);
- сума авансу в рахунок оплати продукції (товарів, робіт, послуг);
- сума завдатку під заставу або в погашення позики, якщо це передбачено відповідним договором тощо.

Доходи підприємства класифікуються за різними ознаками.

З метою визнання доходу та визначення його суми розрізняють доход від:

- реалізації товарів, продукції, інших активів, придбаних з метою перепродажу (крім інвестицій у цінні папери);
- надання послуг;
- використання активів підприємства іншими фізичними та юридичними особами, результатом яких є отримання відсотків, дивідендів, роялті.

В залежності від виду діяльності розрізняють доходи:

- від звичайної діяльності;
- від надзвичайної діяльності.

Звичайна діяльність – це будь – яка основна діяльність підприємства, а також операції, що забезпечують основну діяльність або виникають унаслідок її здійснення.

Надзвичайна подія – це подія або операція настання котрої не очікується періодично. Надзвичайними подіями вважають стихійне лихо, експропріацію власності підприємства за кордоном.

Крім того, доходи можуть виникати в результаті операційної, фінансової та інвестиційної діяльності .

Операційна діяльність в свою чергу поділяється на основну та іншу операційну діяльність.

Основна операційна діяльність - діяльність, пов”язана з продажем готової продукції, робіт, послуг, а в торгівлі – товарів.

Інша операційна діяльність - діяльність із передання в оренду основних засобів, нематеріальних активів, з продажу оборотних активів, які не є товарами.

Фінансова діяльність підприємства пов”язана з залученням грошових коштів через випуск акцій і облігацій, збільшення статутного фонду та одержання кредитів і позик. Таким чином, фінансова діяльність – це залучення капіталу.

Інвестиційна діяльність – придбання та реалізація необоротних активів, а також фінансових інвестицій, які не є складовою еквівалентів грошових коштів.

Отримання прибутку від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) залежить від здійснення основної діяльності суб'єктів господарювання. Прибуток є складником виручки від реалізації. Однак, на відміну від виручки, надходження якої на поточний рахунок підприємства фіксується регулярно, обсяг отриманого прибутку визначається тільки за певний період (квартал, рік) на підставі даних бухгалтерського обліку.

Реально формування прибутку на підприємстві відбувається в міру реалізації продукції. Згідно із законодавчими актами України момент реалізації визначається за датою відвантаження продукції (товарів), а для робіт (послуг) — за датою фактичного виконання (надання) таких.

Проте незалежно від визначення моменту реалізації в законодавчих актах формування на підприємстві реального прибутку від реалізації продукції має

місце тільки за умови, коли кошти від покупця надходять на банківський рахунок постачальника.

Прибуток від реалізації продукції безпосередньо залежить від двох основних показників: обсягу реалізації продукції та її собівартості. На зміну обсягу реалізації продукції впливає зміна обсягу виробництва, залишків нереалізованої продукції, частки прибутку в ціні продукції (рентабельність продукції).

Отже, справжнім доходом є чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ЧД), який розраховується шляхом вирахування з доходу (виручки) від реалізації продукції, податку на додану вартість (ПДВ), акцизного збору (АЗ), інших зборів [86, с. 290].

Крім виручки від реалізації на формування прибутку впливає собівартість продукції (робіт, послуг). Собівартість є узагальнювальним, якісним показником діяльності підприємств, показником її ефективності. Є певні особливості у формуванні собівартості продукції (робіт, послуг) залежно від сфери діяльності, виду економічної діяльності господарства.

Беручи загалом, можна дати таке визначення собівартості .

Собівартість продукції (робіт, послуг) — це виражені в грошовій формі поточні витрати підприємства на їх виробництво (виконання).

Собівартості належить велика роль у контролі за мірою праці і мірою споживання, за витратами виробництва на кожному підприємстві. Вона є основою для організації виробничо-господарської діяльності підприємства на принципах господарського розрахунку. В собівартості відображаються всі процеси, пов'язані з виробництвом продукції, а саме: рівень продуктивності праці і організації виробництва; ступінь використання основних та оборотних засобів, тощо. Узагальнюючим показником рівня собівартості продукції є показник затрат на 1 грн. товарної продукції [34, с.78].

Собівартість класифікують за різними ознаками.

Згідно Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 16 «Витрати» для звітності визначають *виробничу собівартість,* яка включає прямі

матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати та загальновиробничі витрати. При цьому загальновиробничі витрати розподіляються на змінні і постійні. Змінні відносяться безпосередньо на собівартість окремих видів продукції, а постійні розподіляються відповідно до прийнятої бази розподілу при нормальній потужності.

Не включаються до виробничої собівартості продукції витрати, пов'язані з-операційною діяльністю (адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати).

Собівартість реалізованої продукції складається з виробничої собівартості, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат. Наднормативні витрати можуть виникнути при застосуванні методу нормативних затрат. Крім того, в колективному договорі підприємство може установлювати підвищені розміри надбавок та доплат, але якщо такі виплати перевищують розміри, установлені КЗпП чи Генеральною угодою, різниця також відноситься до наднормативних виробничих витрат. Крім того, до наднормативних виробничих витрат відносять інші заохочувальні та компенсаційні виплати у формі винагород за підсумками роботи за рік, премії за спеціальними системами і положеннями, компенсаційні та інші грошові й матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства або які провадяться понад установлені зазначеними актами норми.

Слід зазначити, що нині підприємства всіх форм власності здобули більшу самостійність у прийнятті рішень з формування собівартості. Однак вони не можуть порушувати чинних законодавчих і нормативних документів, що регламентують ці питання.

Чистий прибуток (збиток) формується поступово протягом фінансово-господарського року від усіх видів звичайної та надзвичайної діяльності та включає (Рис.1.1.):

- чистий доход (виручку) від реалізації продукції (товарів, послуг);
- валовий прибуток (збиток);

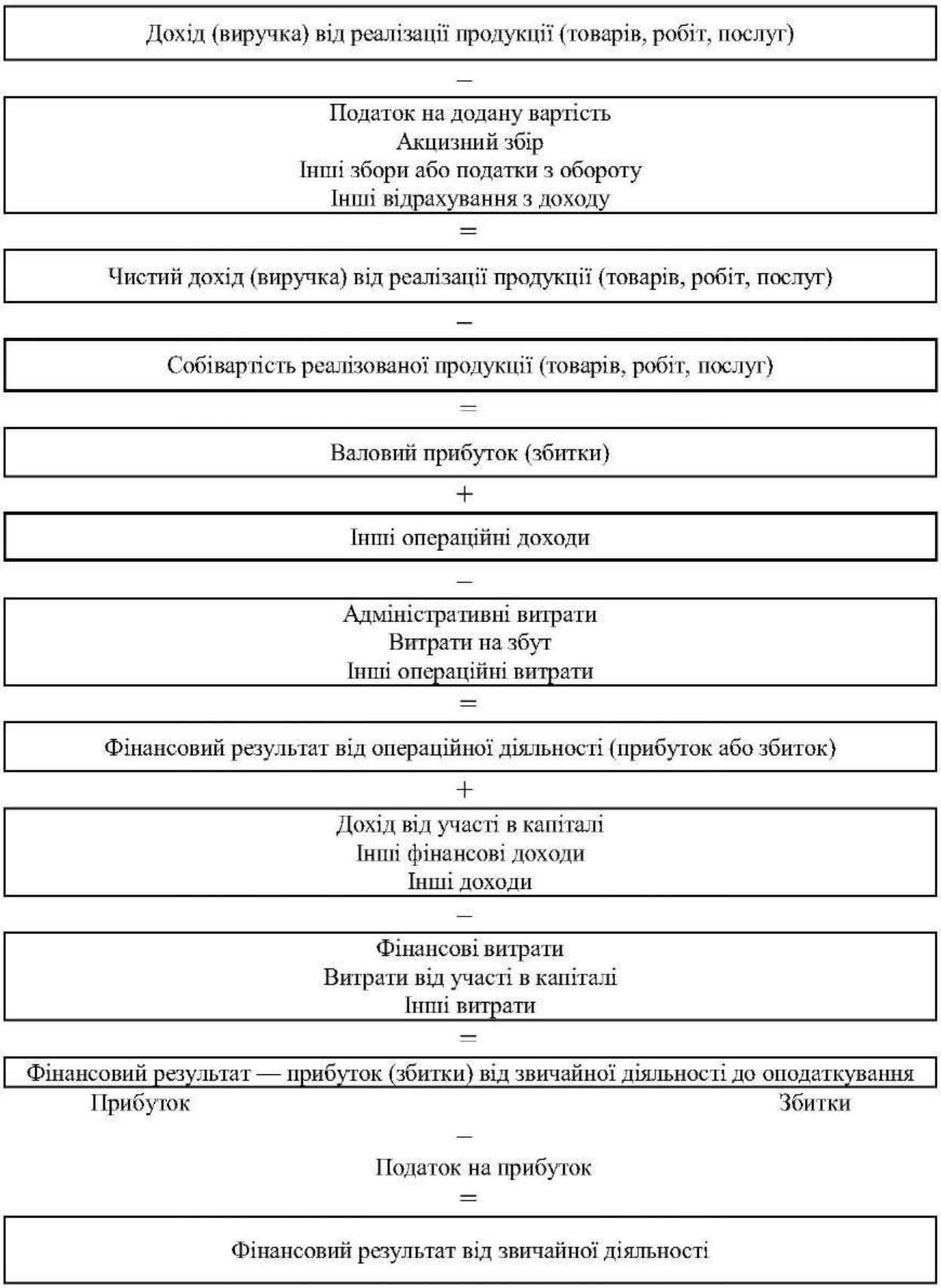

Рис. 1.1. Порядок визначення фінансового результату від звичайної діяльності підприємства

- фінансовий результат від операційної діяльності;
- прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування;
- прибуток (збиток) від звичайної діяльності;
- прибуток (збиток) від надзвичайної діяльності.

Різниця між чистим доходом і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) називається валовим прибутком (збитком).

Фінансовий результат від операційної діяльності - визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат

Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування визначається як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від операційної діяльності, фінансових та інших доходів, фінансових та інших витрат.

Різниця між прибутком від звичайної діяльності до оподаткування та сумою податку на прибуток дає кінцевий фінансовий результат від звичайної діяльності .

Окремо від фінансових результатів від звичайної діяльності відображаються відповідно: невідшкодовані збитки та прибутки від надзвичайних подій (стихійного лиха, пожеж, техногенних аварій тощо).

Остаточний фінансовий результат діяльності підприємства - чистий прибуток (збиток) визначається як різниця між різними видами доходів та витрат підприємства за звітний період.

Основними функціями прибутку в ринковому середовищі є:

оціночна, тобто, прибуток є критерієм і показником ефективності діяльності підприємства. Сам факт наявності прибутку вже свідчить про ефективну діяльність, проте, крім цього, його розмір має бути достатнім для задоволення потреб всіх зацікавлених осіб: власників підприємства, його працівників, кредиторів. Виконання цієї функції можливо в повній мірі тільки в умовах ринкових відносин, які передбачають свободу встановлення цін, вибору постачальників, замовників;

розподільча. її зміст полягає в тому, що прибуток використовується як

інструмент розподілу доходу суспільства. Він є одним з джерел формування доходів бюджетів різних рівнів. Прибуток надходить до бюджетів у вигляді податку на прибуток і економічних санкцій та використовується у відповідності із статтями їх витратної частини;

стимулююча. Виконання цієї функції визначається тим, що виступаючи кінцевим фінансово-економічним результатом діяльності підприємства, він відіграє ключову роль в ринковому господарстві. За ним закріплюється статус мети, що обумовлює економічну поведінку господарюючих суб'єктів, стабільний фінансовий стан яких залежить як від розміру прибутку, так і від прийнятого в національній економіці механізму його розподілу. Прибуток — це основне джерело приросту власного капіталу, джерело відтворення виробничих фондів, збільшення обсягів виробленої продукції і, безумовно, джерело соціального розвитку.

Отриманий підприємством прибуток може бути використаний для задоволення різноманітних потреб. По-перше, він спрямовується на формування фінансових ресурсів держави, фінансування бюджетних видатків. Це досягається вилученням у підприємств частини прибутку у державний бюджет. По-друге, прибуток є джерелом фінансування ресурсів самих підприємств і використовується ними для забезпечення господарської діяльності.

З реформуванням бухгалтерського обліку і фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів відбуваються зміни в розподілі та використання прибутку підприємств (Рис.1.2). [49]

Чистий прибуток, одержаний після сплати податків, залишається у розпорядженні підприємства, яке відповідно до установчих документів визначає напрямки його використання.

Використання чистого прибутку підприємство може здійснювати шляхом попереднього формування цільових грошових фондів або спрямовуючи кошти безпосередньо на фінансування витрат. Можливий також розподіл чистого прибутку частково для формування цільових фондів, а частково на

безпосереднє фінансування витрат.

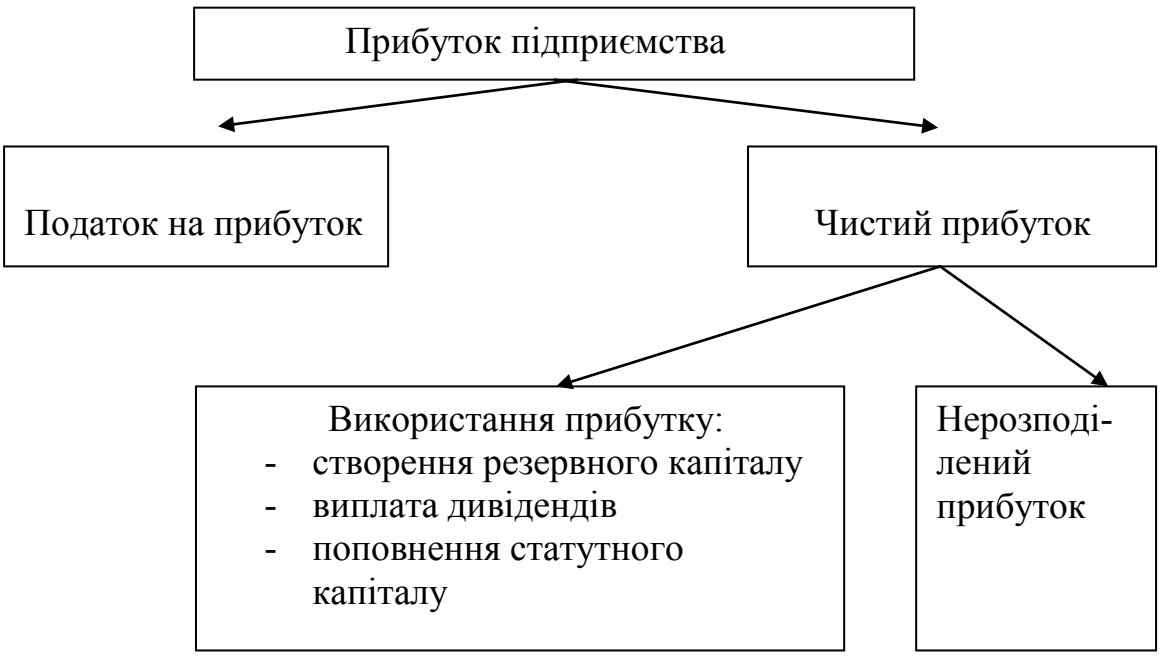

Рис. 1.2. Структурно-логічна схема розподілу і використання прибутку відповідно до положень бухгалтерського обліку.

Головні принципи розподілу чистого прибутку закріплені статутом підприємства. Фактично розподіл здійснюється відповідно до поточної стратегічної політики, що визначається підприємством.

Як уже було зазначено, за рахунок прибутку підприємство формує і ряд цільових фондів, кошти з яких спрямовуються на фінансування певних витрат, задоволення відповідних потреб. Принципове значення в розподілі чистого прибутку має досягнення оптимального співвідношення між фондом нагромадження і фондом споживання. Ці фонди умовні, безпосередньо на підприємстві вони не утворюються, а їхню величину можна встановити на підставі розрахунків використання прибутку на фінансування певних витрат чи заходів. За адміністративної системи управління економікою здійснювалось державне регулювання співвідношення фондів нагромадження і споживання.

Нерозподілений прибуток є однією з найважливіших частин власного капіталу. Нерозподілений прибуток – це частина чистого прибутку, яка

залишається у розпорядженні підприємства після виплати доходів власникам у вигляді дивідендів, формування резервного капіталу, поповнення статутного капіталу та використання на інші потреби.

Резервний капітал створюється з метою усунення можливих тимчасових фінансових ускладнень і забезпечення нормальної роботи підприємств. Величина резервного капіталу визначається засновницькими документами як максимальний відсоток від розміру статутного капіталу. Він створюється за рахунок щорічних відрахувань від прибутку в передбачених засновницькими документами відсотках, але не менше 5% чистого прибутку.

Кошти резервного капіталу використовуються на додаткові витрати виробничого і соціального розвитку підприємства, на поповнення його оборотних коштів, покриття збитків.

Значний вплив на ведення господарської діяльності національними підприємствами має міжнародний досвід фомування та використання фінансових результатів. У зарубіжних системах обліку та фінансового аналізу вихідним моментом і метою є визначення фінансового результату, що віддзеркалює ефективність використання вкладеного власником капіталу. При цьому прибуток трактується як складова власного капіталу, тобто його приріст протягом певного часу; виробничі ресурси розглядаються не за їх місцем у процесі розширеного відтворення, а за строком повернення вкладених у них коштів (необоротні й оборотні); сама діяльність — не як сукупність процесів розширеного відтворення, а як витрачання вкладеного капіталу (власного й залученого) з метою його збільшення [14, с. 243].

Сучасна міжнародна практика бухгалтерського обліку в основному виокремлює три головні підходи до трактування змісту фінансових результатів діяльності підприємства:

– перший, згідно якого різниця між вартістю чистих активів підприємства протягом звітного періоду становить фінансовий результат. При цьому чисті активи підприємства дорівнюють різниці між загальною вартістю майна

підприємства та загальною сумою його заборгованостей і додаткових внесків власників;

– другий, згідно якого фінансовий результат діяльності підприємства дорівнює різниці між величинами його доходів і витрат діяльності протягом звітного періоду;

– третій, згідно якого показник фінансового результату визначається шляхом порівняння величини власного капіталу на початок звітного періоду та на кінець звітного періоду.

Найбільшого поширення в міжнародній практиці набув другий підхід, відповідно до якого фінансовий результат трактується як різниця між доходами та витратами діяльності підприємства, із врахуванням коригувань на суму зміни залишків запасів та незавершеного виробництва за звітний період. Дана тенденція є характерною і для української системи бухгалтерського обліку.

У зарубіжній практиці та в міжнародних стандартах бухгалтерського обліку Звіт про фінансові результати називається «Звіт про прибутки та збитки». Для його складання можна використовувати один з двох методів: метод характеру витрат чи метод функцій витрат або собівартості реалізованої продукції. При першому методі у звіті про прибутки та збитки витрати об’єднують згідно з їхнім характером, наприклад, заробітна плата, витрати на соціальне страхування, придбання матеріалів, амортизація, інші витрати. При другому методі витрати відображають відповідно до їх функцій, наприклад, собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші витрати. [12, с. 656]

У зарубіжних країнах можна використовувати три методи визначення фінансового результату. Головний із них – метод «витрати – випуск», що базується на моделі В. Леонтьєва. Другий метод спирається на формулу балансу: актив дорівнює сумі власного капіталу і зобов'язань. Третій – визначає фінансовий результат як зміну вартості чистих активів на початок і кінець звітного періоду. Для розрахунку фінансового результату за кожним методом

передбачені певні моделі у планах рахунків, які, в свою чергу, пов’язані зі структурою фінансових звітів.

На підприємствах зарубіжних країн головним способом визначення фінансового результату є спосіб, що ґрунтується на зіставленні доходів і витрат. Інші два використовуються для підприємств малого бізнесу в умовах спрощеного оподаткування. З аналітичною метою їх може використовувати будь-який користувач фінансової звітності. Розглядаючи баланс, уже можна зробити його попередню експертизу на предмет достовірності показника фінансового результату.

Розглянемо особливості формування кінцевого фінансового результату у зарубіжних країнах, а саме у Франції, Швейцарії, Німеччині, Російській Федерації, США.

Визначення фінансових результатів на французьких підприємствах відбувається двома способами за даними фінансової бухгалтерії:

а) лінійним, коли зіставляється випуск товарів із минулими витратами та відображається новостворена вартість загальною сумою з наступною її деталізацією;

б) у вигляді бухгалтерського рахунку в дебеті відображається споживання підприємства, тобто витрати, а в кредиті - випуск продукції, тобто реалізація.

За французьким варіантом загальний результат роботи підприємства визначається шляхом підсумовування експлуатаційних, фінансових і надзвичайних витрат. Експлуатаційними є види діяльності, що передбачені статутом підприємства: виробнича, торгівельна, будівельна, транспортна, постачальницько-збутова та ін. Фінансовою є діяльність, пов’язана з фінансовим і банківським обслуговуванням підприємства (випуск акцій, фінансова участь у діяльності підприємств, надання та отримання кредитів).

Надзвичайною називається діяльність за операціями довготривалого характеру, як правило, від 2 до 5 років (наприклад, реалізація основних засобів, авторського чи орендного права). За кожним із видів діяльності проводиться

зіставлення витрат із випуском і продажем (реалізацією) та визначення фінансових результатів. [14, с. 455]

Основними особливостями визначення фінансового результату методом «витрати – випуск» є:

- точне визначення новоствореної вартості за даними фінансової бухгалтерії;

- за даними фінансової бухгалтерії розроблення матриці «витрати – випуск» і на її основі визначення новоствореної вартості;

- визначення фінансового результату роботи підприємства без обчислення фактичної собівартості виготовленої, відвантаженої та реалізованої продукції.

У результаті цього значно знижується трудомісткість бухгалтерських робіт, підвищується оперативність і посилюється контроль фінансових органів. У Загальному Плані рахунків Франції 1982 р. результат визначався за 3 видами діяльності: поточній (експлуатаційній), фінансовій та екстраординарній .

Різниця між доходами і витратами визначається, як правило, в кінці звітного періоду (тижня, місяця, кварталу, півріччя, року) і оформляються у формі звіту про прибутки та збитки. Економічний взаємозв'язок між фінансовою і управлінською бухгалтеріями на французьких підприємствах здійснюється за допомогою спеціальних відображуючих рахунків, які призначені для відображення з фінансової в управлінську бухгалтерію залишків ресурсів на початок і кінець періоду, витрат і виручки від реалізації за певний період. В результаті бухгалтерія, що заснована на використанні методу «затрати – випуск», використовує чотирьохкратний принцип відображення господарських операцій на рахунках.

Відповідно до цього виділяють чотири різні методи визначення фінансового результату. У малих, ремісничих, фермерських, торгових та інших господарствах його розраховують як зміну чистих активів протягом року.

У Швейцарії, так як і в інших країнах, однією з основних цілей діяльності є отримання прибутку, який визначають шляхом порівняння доходів та витрат. Витрати виробництва включають накладні витрати, окрім адміністративних та

комерційних витрат. Постійні накладні виробничі витрати розподіляються, виходячи з потужності обладнання. Витрати на виплату відсотків можна відносити до складу накладних витрат. Більшість компаній включають частину непрямих витрат до вартості запасів. Але є фірми, які оцінюють готову продукцію тільки за прямими витратами виробництва.

Базою оподаткування прибутку є чистий дохід, скоригований на суму витрат, які виходять за рамки загальноприйнятої практики бізнесу. Податкове коригування включає, в основному, виявлення прихованих резервів з наступним зарахуванням до складу доходів. Збитки вираховують при розрахунку суми податків, які підлягають сплаті в майбутньому періоді, протягом періоду від 2 до 7 років. Крім того, податки залежать від показника прибутку на власний капітал. Оподатковуваний власний капітал включає капітал і резерви, відображені в звітності, та приховані резерви. [19, с. 165]

Фінансовий результат на російських підприємствах визначають шляхом порівняння усіх доходів та витрат. У звіті про прибутки та збитки доходи організації за звітний період відображаються з поділом на виручку, операційні доходи, позареалізаційні доходи, а у випадку виникнення - надзвичайні доходи. Щодо обліку витрат діяльності, то він регламентується Положенням з бухгалтерського обліку 10 «Витрати організації». Згідно даного Положення витрати залежно від їх характеру, умов здійснення і напрямків діяльності організації поділяються на витрати за звичайними видами діяльності (витрати пов’язані з виготовленням продукції, придбанням і продажем товарів); операційні витрати (витрати, пов’язані з наданням за плату в тимчасове користування активів організацій, витрати, пов'язані з участю в статутних капіталах інших організацій, відсотки, що сплачуються організацією за надання нею в користування грошових коштів (кредитів, позик тощо); позареалізаційні витрати (витрати, які виникають внаслідок стихійного лиха, пожежі, аварії, націоналізації майна тощо) (рис. 1.3).

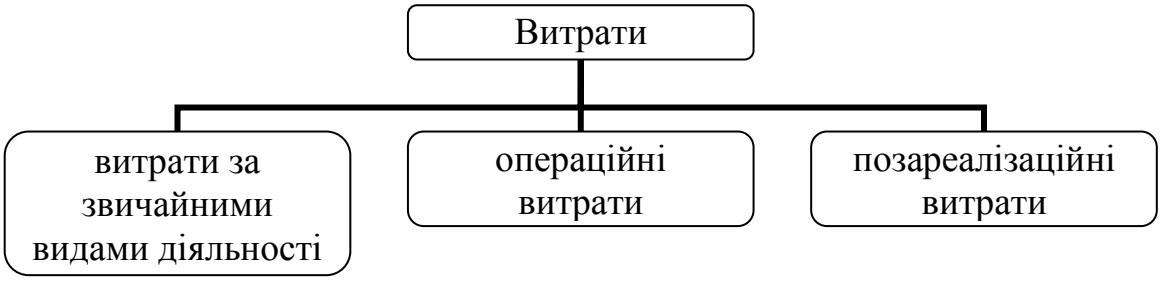

Рис. 1.3. Витрати залежно від їх характеру, умов здійснення і напрямків діяльності організації

Витрати, відмінні від витрат по звичайних видах діяльності, вважаються іншими витратами. До інших витрат також належать надзвичайні витрати.

Особливістю німецької практики є відображення відстрочених доходів і витрат окремими розділами в балансі. [14, с. 343] Рахунки витрат та доходів є свого роду складовими рахунку «Власний капітал». В плані рахунків Німеччини для їх обліку передбачені рахунки доходів в класах 2 і 8 та рахунки витрат в класах 2 і 4. Зміст всіх пов’язаних з витратами та доходами проводок полягає у визначенні результату діяльності підприємства (прибуток чи збиток, зміна величини власного капіталу) за звітний період. Прагнення досягти цієї мети веде до специфічного споживання вартості, яке називається витратами виробництва, та до специфічного приросту вартості, який має назву виробничий дохід.

Витрати класифікують наступним чином:

1) цільові витрати, які виникають безпосередньо в процесі виробництва;

2) нейтральні витрати, які виникають та обліковуються у звітному періоді, але не впливають на виробничий прибуток, оскільки вони не пов’язані безпосередньо з виробничим процесом. До них відносять:

- витрати, не пов’язані з виробництвом, які не мають нічого спільного з процесом виробництва;

- нерегулярні витрати, які пов’язані з виробництвом, але повинні бути нейтралізовані через їх величини, що постійно змінюються;

- витрати, які відносяться до інших звітних періодів;

3) додаткові витрати.

Доходи та виробничі доходи звітного періоду класифікуються таким чином:

1) цільові доходи: основні виробничі доходи, тобто та частка доходів, яка виникає в межах виробництва, є одночасно виробничими доходами;

2) нейтральні доходи: приріст вартості, який, відноситься до звітного періоду, але виникає поза процесом виробництва. Тут також розрізняються наступні групи доходів:

- доходи, не пов'язані з виробництвом, які не мають нічого спільного з процесом виробництва;

- нерегулярні доходи, які пов'язані з виробничим процесом, але бажана їх нейтралізація через величини, що дуже змінюються;

- дохід, який відноситься до інших звітних періодів.

3) додаткові виробничі доходи, тобто доходи, які ніколи не призводять до надходжень.

Відповідно до поданого поділу доходів та витрат виділяють наступні види фінансових результатів, які розраховують як різницю відповідних груп доходів та витрат:

- цільові;

- нейтральні;

- додаткові.

Результат підприємницької діяльності визначається в фінансовому обліку до тих пір, поки в бухгалтерському обліку дійсно відображаються тільки доходи (нейтральні доходи + цільові доходи) та витрати (нейтральні витрати + цільові витрати), проблеми не виникне. Якщо ж в цій системі бухгалтерського обліку необхідно визначити і результат виробничої діяльності, то поряд з відображенням цільових доходів і цільових витрат (основні виробничі доходи та основні витрати) також відображають додаткові виробничі доходи та витрати. Працівники облікової служби у Польщі чистий прибуток (збиток)

поточного року відображають в балансі узагальнено, так як його використання залежить від рішення, яке приймається на щорічних зборах акціонерів. Величина прибутку (збитку), відображена в балансі, повинна бути еквівалентною чистому результату, зменшеному на суму відрахувань із прибутку (величині, відображеній на рахунку «Прибутки і збитки»), основну частину яких складають податки. [14, с. 434]

Доволі вагомим є досвід ведення обліку закордонної країни США. Облік цієї країни має ряд своїх особливостей: весь облік спрямований на оперативне визначення фінансового результату; визначення фінансового результату проводиться на базі групування витрат за елементами з чітким відображенням додаткової вартості.

У професійних планах рахунків США облік витрат за елементами організується у спеціальних класах рахунків . В США часто використовуються два технічні терміни щодо регулюючих проводок, які пов’язані з відображенням в обліку доходів та витрат.

Принцип реалізації - один з принципів традиційного бухгалтерського обліку, який регулює визначення прибутку. Принцип реалізації стверджує, що коли дохід був зароблений в звітному періоді, він повинен бути зареєстрованим та відображеним в цьому періоді разом з тим активом, який був створений (рахунок до отримання). Це завершується регулюючою проводкою з метою визнання дебіторської заборгованості на зароблену, але ще не отриману суму, і суми зробленого доходу.

У США мета бухгалтерських розрахунків полягає у визначенні чистого прибутку відповідно до загальноприйнятих бухгалтерських принципів, в той час як завданням податкового кодексу є визначення прибутку, який належить до оподаткування, та суми податку відповідно до податкового законодавства США та окремих штатів.

Отже, розглянувши особливості обліку результатів діяльності в зарубіжних країнах і відповідно до МСФЗ дохід визнається як збільшення економічних вигод протягом облікового періоду у вигляді надходження або

збільшення корисності активів чи зменшення зобов’язань, що веде до збільшення власного капіталу, крім випадків, пов’язаних із внесками учасників власного капіталу. В кожній країні визнання доходу відбувається відповідно до власних нормативних документів, проте є два спільні критерії: суму доходу можна достовірно визначити; очікується надходження майбутніх економічних вигод. Щодо витрат, то в кожній країні їх відображення зумовлене тим, яку систему обліку використовує підприємство: директ-костинг або стандарт-кост, які витрати включають до собівартості, а які ні. Кінцевий фінансовий результат загалом можна розрахувати шляхом віднімання від отриманих доходів понесені витрати .

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ТОВ «СТОВПИНСЬКІ КОВБАСИ»

2.1. Економіко – організаційна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Стовпинські ковбаси» було створено у 2020 році відповідно до вимог чинного законодавства України. Підприємство є суб'єктом господарювання приватної форми власності та здійснює свою діяльність на засадах повного господарського розрахунку, самофінансування та самоокупності.

Основним видом діяльності ТОВ «Стовпинські ковбаси» є виробництво м'ясних продуктів, що відповідає коду КВЕД 10.13 «Виробництво м'ясних продуктів». У межах цього напрямку підприємство спеціалізується на виготовленні широкого асортименту ковбасних виробів, копченостей, паштетів, м'ясних делікатесів, а також напівфабрикатів із м'яса.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Стовпинські ковбаси» - підприємство з багатими виробничими традиціями, яке на сьогоднішній день входить до найкращих і найпотужніших виробників м'ясної продукції в Західній Україні.

З самого початку діяльності підприємство відрізняється високою якістю організації роботи, а найновіше обладнання дозволило досягти високої технологічності виробничих процесів. Все це створило надійний фундамент як для якісного розвитку, так і для розширення виробництва.

Висока якість продукції підтверджена сертифікатами, висновками державної санітарно-епідеміологічної експертизи і ветеринарними свідоцтвами. На підприємстві впроваджена і сертифікована система управління якістю ISO 9001. Використовується високотехнологічне устаткування вітчизняних і закордонних фірм.

Підприємство має налагоджені канали збуту продукції, зокрема через

власну торговельну мережу, а також реалізує продукцію через партнерські магазини та оптові компанії. Значну увагу ТОВ «Стовпинські ковбаси» приділяє розширенню асортименту, впровадженню новітніх технологій обробки м’яса та вдосконаленню рецептур.

Організаційна структура підприємства є лінійно-функціональною і передбачає поділ на основні виробничі, комерційні та адміністративні підрозділи. Керівництво здійснює директор підприємства, який забезпечує координацію та контроль усіх напрямів діяльності.

Організаційна структура ТОВ «Стовпинські ковбаси» представлена на рис.2.1.

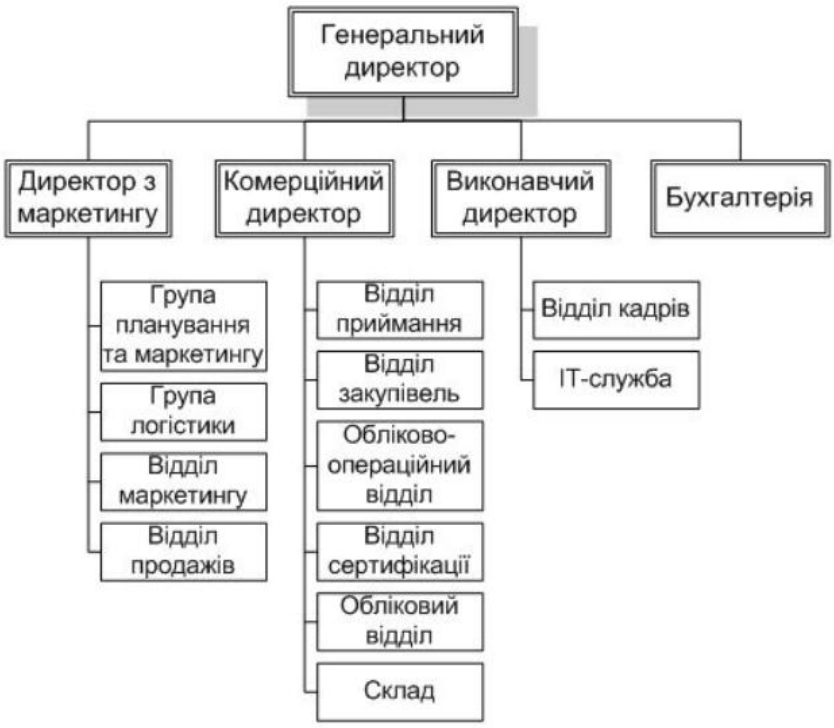

Рис.2.1. Організаційна структура ТОВ «Стовпинські ковбаси»

Майно ТОВ «Стовпинські ковбаси» становлять основні фонди та оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається на самостійному балансі.

Товариство є власником:

Майна, переданого йому учасниками товариства у власність як вклад до

статутного капіталу;

Продукції, виробленої товариством у результаті господарської діяльності;

Одержаних доходів;

Іншого майна, набутого на підставах, що не заборонені законом.

Товариство веде первинний бухгалтерський, податковий облік результатів своєї роботи, складає і подає відповідно до закону статистичну інформацію, адміністративні дані, встановлену фінансову та податкову звітність у порядку, визначеному законодавством.

ТОВ «Стовпинські ковбаси» є динамічним підприємством харчової промисловості, діяльність якого спрямована на забезпечення споживачів якісною м’ясною продукцією, зміцнення своїх ринкових позицій та досягнення стабільних фінансових результатів.

Основні показники діяльності підприємства представлені в табл 2.1.

Таблиця 2.1.

Основні техніко – економічні показники діяльності ТОВ «Стовпинські ковбаси» за 2022 – 2024 роки

	Показники	Роки			Відносне відхилення, %	
		2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023
1	2	3	4	5	6	7
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	345320,9	540790,7	843890	156,61	156,05
2	Середньорічна вартість виробничих запасів, тис. грн.	8665,6	15446,15	28331,25	178,25	183,42
3	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	3557,2	7024,05	27324,4	197,46	389,01
4	Середня чисельність працівників, осіб	184	175	228	95,11	130,29
5	Чистий прибуток, тис. грн.	2017,3	15437,8	73991	765,27	479,28
6	Власний капітал, тис. грн.	2551,9	17989,7	91981	704,95	511,30
7	Фондовіддача, грн./грн.	97,08	76,99	30,88	-	40,114
8	Продуктивність праці, тис.грн./особу	1876,74	3090,23	3701,27	-	119,773
9	Рентабельність	11,92	47,26	90,76	396,34	192,06

Джерело: складено за даними ТОВ «Стовпинські ковбаси»

Упродовж трьох проаналізованих років підприємство демонструвало стійку позитивну динаміку розвитку, про що свідчать ключові фінансово-економічні показники.

Чистий дохід від реалізації продукції ТОВ «Стовпинські ковбаси» у 2022 році становив 345320,9 тис. грн, у 2023 році – 540790,7 тис. грн, а у 2024 році – 843890 тис. грн. Темпи приросту відповідно за період 2023/2022 та 2024/2023 склали 156,61% та 156,05%. Така динаміка свідчить про активне зростання обсягів реалізації продукції, що може бути результатом розширення виробництва, вдосконалення збутової політики або підвищення попиту на продукцію підприємства.

Значне зростання демонструє середньорічна вартість виробничих запасів, яка у 2022 році становила 8665,6 тис. грн, у 2023 році – 15446,15 тис. грн, а у 2024 році – 28331,25 тис. грн. Це свідчить про розширення обсягів виробничої діяльності та нарощення потреб у сировині та матеріалах.

Суттєве збільшення спостерігається і в середньорічній вартості основних засобів. Якщо у 2022 році цей показник становив 3557,2 тис. грн, то вже у 2023 році він зріс до 7024,05 тис. грн, а у 2024 році – до 27324,4 тис. грн. Приріст у 2024 році порівняно з попереднім становить 389,01%, що є свідченням масштабних капіталовкладень у модернізацію виробничих потужностей, оновлення обладнання або розширення виробничих площ.

Щодо середньої чисельності працівників, то у 2022 році вона становила 184 особи, у 2023 – 175 осіб, а у 2024 – 228 осіб. Незважаючи на певне зменшення чисельності персоналу у 2023 році, у 2024 році спостерігається її зростання на понад 30%, що узгоджується з розширенням масштабів діяльності підприємства.

Чистий прибуток підприємства збільшився з 2017,3 тис. грн у 2022 році до 15437,8 тис. грн у 2023 році та до 73991 тис. грн у 2024 році. Такий приріст (у 2024 році порівняно з 2023 роком – майже у 5 разів) свідчить про ефективне управління витратами, зростання обсягів прибуткової продукції та результативне використання ресурсного потенціалу підприємства.

Власний капітал підприємства також продемонстрував динамічне зростання: з 2551,9 тис. грн у 2022 році до 91981 тис. грн у 2024 році. Це свідчить про посилення фінансової стійкості підприємства та формування надійної основи для подальшого інвестування й розвитку.

Фондовіддача, навпаки, демонструє спадну тенденцію. Якщо у 2022 році на кожну гривню основних засобів припадало 97,08 грн виручки, то у 2024 році – лише 30,88 грн. Це може бути наслідком значних капіталовкладень, які ще не повністю реалізували свій продуктивний потенціал.

Продуктивність праці суттєво зросла: з 1876,74 тис. грн на одну особу у 2022 році до 3701,27 тис. грн у 2024 році. Така тенденція вказує на підвищення ефективності використання трудових ресурсів, ймовірно, за рахунок автоматизації виробництва та впровадження новітніх технологій.

Рівень рентабельності у 2022 році становив 11,92%, тоді як у 2023 році – 47,26%, а у 2024 році – вже 90,76%. Це свідчить про високий рівень прибутковості діяльності підприємства та його здатність ефективно трансформувати ресурси у фінансовий результат.

Загалом, аналіз динаміки економічних показників ТОВ «Стовпинські ковбаси» дозволяє стверджувати, що підприємство перебуває на етапі активного розвитку та зростання. Збільшення обсягів реалізації, прибутку, продуктивності праці та власного капіталу свідчить про високий потенціал стабільності та інвестиційної привабливості. Однак підприємству доцільно зосередити увагу на підвищенні ефективності використання основних засобів та забезпеченні оптимального співвідношення між вкладеними ресурсами та отриманими результатами.

2.2. Аналіз формування та використання прибутку

Фінансовий результат підприємства формується як різниця між його сукупними доходами та понесеними витратами. Відтак, для проведення комплексного аналізу процесу формування фінансових результатів доцільно

здійснити детальний розгляд складу та структури доходів ТОВ «Стовпинські ковбаси».

Аналіз доходної частини дає змогу оцінити основні джерела фінансових надходжень, визначити частку кожного виду доходів у загальному обсязі та виявити тенденції зміни прибутковості підприємства в динаміці. Такий підхід дозволяє глибше зрозуміти механізм утворення фінансового результату та виявити резерви для його покращення. Аналіз структури доходів підприємства представлено в табл. 2.2

Таблиця 2.2

Аналіз структури доходів ТОВ «Стовпинські ковбаси» за 2022-2024 роки, тис.грн.

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне, тис. грн..		відносне, %	
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції	345320,9	540790,7	843890	195469,8	303099,3	156,61	156,05
Інші операційні доходи, усього	3354,1	0	0	-3354,1	0	0,00	-
Сукупний дохід	348675	540790,7	843890	192115,7	303099,3	155,10	156,05

Джерело: складено за даними ТОВ «Стовпинські ковбаси»

У процесі аналізу динаміки доходів ТОВ «Стовпинські ковбаси» за 2022–2024 роки спостерігається стійка тенденція до зростання сукупного доходу підприємства. Так, у 2022 році сукупний дохід склав 348 675,0 тис. грн, у 2023 році він зріс до 540 790,7 тис. грн, що на 192 115,7 тис. грн або на 55,10% більше у порівнянні з попереднім роком. У 2024 році приріст доходу тривав, і його обсяг досягнув 843 890,0 тис. грн, що на 303 099,3 тис. грн або на 56,05% більше ніж у 2023 році.

Основним джерелом формування сукупного доходу в усі роки залишався чистий дохід від реалізації продукції, питома вага якого у структурі доходів у

2023–2024 роках становила 100%. У 2022 році підприємство також отримувало інші операційні доходи в розмірі 3 354,1 тис. грн, проте в наступні роки цей вид доходів був відсутній. Зниження частки інших операційних доходів не вплинуло негативно на загальну динаміку доходів, оскільки зростання виручки від реалізації продукції повністю компенсувало їх втрату.

Такий розвиток подій може свідчити про зосередженість підприємства на основній діяльності — виробництві та реалізації м'ясної продукції — і ефективне функціонування основного бізнесу. Зростання реалізаційного доходу могло бути зумовлене розширенням виробництва, зростанням попиту, удосконаленням цінової політики або підвищенням якості продукції.

Загалом, позитивна динаміка доходів свідчить про зміцнення фінансового становища підприємства, наявність потенціалу для подальшого розвитку та інвестицій, а також про підвищення ефективності операційної діяльності.

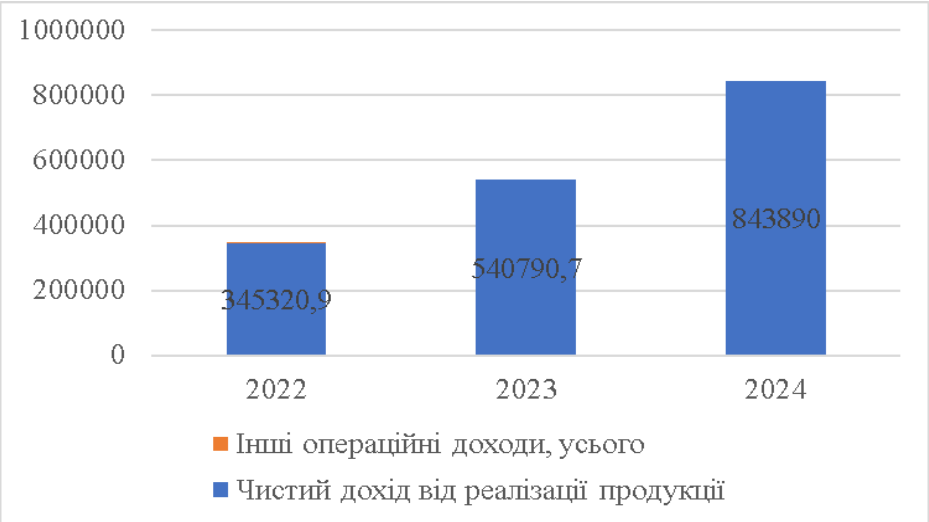

Рис.2.1. Динаміка доходів ТОВ «Стовпинські ковбаси» протягом 2022 – 2024 років

Економічний аналіз витрат на виробництво продукції, робіт і послуг є невід'ємною складовою системи управління витратами підприємства, що забезпечує комплексну оцінку ефективності використання виробничих ресурсів. Його реалізація дозволяє не лише виявити внутрішні резерви зниження собівартості одиниці продукції, а й сприяє підвищенню рівня рентабельності та конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Основною метою аналізу витрат є встановлення рівня раціональності використання ресурсного потенціалу підприємства, інформаційне забезпечення управлінських рішень щодо оптимізації витратної частини бюджету, а також формування обґрунтованих висновків для підвищення ефективності виробничої діяльності. Водночас аналіз витрат виступає інструментом контролю за відхиленнями від запланованих або нормативних показників та дає змогу визначити напрями подальшого вдосконалення управління витратами.

Дослідження динаміки, структури та факторів зміни витрат забезпечує можливість своєчасного реагування на негативні тенденції у процесі виробництва, запобігання непродуктивним витратам і втратам, а також дає підстави для розробки комплексу заходів з підвищення ефективності господарської діяльності. Крім того, такий аналіз дозволяє виявити закономірності зміни витрат у динаміці та забезпечує основу для стратегічного планування витрат і ціноутворення на підприємстві.

Структурно–динамічний аналіз витрат проведемо на основі даних табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз структури і динаміки витрат ТОВ «Стовпинські ковбаси» за 2022 – 2024 роки, тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне, тис. грн.		відносне, %	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2023/2022	2024/2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Собівартість реалізованої продукції	341674,9	515619	734200	173944,1	218581	150,91	142,39
Адміністративні витрати	1788	2769	5530	981	2761	-	199,71
Витрати на збут	2028	3396	13831	1368	10435	-	407,27
Ін.операційні витрати	664	160	96	-504	-64	24,10	60,00
Всього інших операційних витрат	4480	6325	19457	1845	13132	141,18	307,62
Сукупні витрати	346154,9	521944	753657	175789,1	231713	150,78	144,39

Джерело: складено за даними ТОВ «Стовпинські ковбаси»

Упродовж аналізованого періоду загальний обсяг сукупних витрат ТОВ «Стовпинські ковбаси» демонстрував стійку тенденцію до зростання. У 2022 році сукупні витрати підприємства становили 346154,9 тис. грн, у 2023 році — 521944 тис. грн, а в 2024 році — 753657 тис. грн. Темпи приросту відповідно склали 150,78% у 2023 році порівняно з 2022 роком та 144,39% у 2024 році порівняно з 2023 роком, що свідчить про значне розширення масштабів діяльності підприємства та зростання потреб у фінансових ресурсах.

Найбільшу частку в загальній структурі витрат традиційно займає собівартість реалізованої продукції. У 2022 році вона становила 341674,9 тис. грн, у 2023 році — 515619 тис. грн, а у 2024 році — 734200 тис. грн. Приріст собівартості в абсолютному вираженні становив 173944,1 тис. грн у 2023 році та 218581 тис. грн у 2024 році, що відповідає темпам зростання 150,91% та 142,39% відповідно. Це зумовлено як збільшенням обсягів виробництва, так і ймовірним зростанням вартості сировини, енергоносіїв і виробничих послуг.

Операційні витрати, до складу яких входять адміністративні витрати, витрати на збут і інші операційні витрати, також продемонстрували зростання. Загальна сума операційних витрат зросла з 4480 тис. грн у 2022 році до 19457 тис. грн у 2024 році, тобто у 4,3 раза. Приріст у 2023 році склав 1854 тис. грн (141,18%), а у 2024 році — 13122 тис. грн (307,62%), що свідчить про посилення управлінської та маркетингової активності підприємства.

Особливо помітне зростання спостерігається за статтею витрат на збут, які збільшилися з 2028 тис. грн у 2022 році до 13831 тис. грн у 2024 році. Це зростання відбулося внаслідок посилення збутової діяльності, що, ймовірно, було спрямовано на забезпечення виходу продукції на нові ринки або зміцнення позицій на наявних.

Адміністративні витрати також зросли майже втричі: з 1788 тис. грн у 2022 році до 5530 тис. грн у 2024 році, що може свідчити про розширення управлінського апарату або зростання адміністративних витрат у зв’язку з масштабуванням виробничої діяльності.

Водночас інші операційні витрати зменшилися: з 664 тис. грн у 2022 році

до 96 тис. грн у 2024 році, що є позитивним сигналом ефективного управління позавиробничими витратами. Їх частка у структурі витрат зменшилася, а темпи зниження в 2023 і 2024 роках склали 24,10% та 60,00% відповідно.

Загалом, зростання витрат на всіх рівнях є характерним для підприємств, які динамічно розвиваються, проте важливо контролювати темпи зростання витрат порівняно з доходами, щоб зберігати стабільний рівень прибутковості та фінансової стійкості підприємства.

Оскільки сукупні доходи перевищують сукупні витати, підприємство протягом 2022 -2024 років мало прибуток (Рис.2.2.)

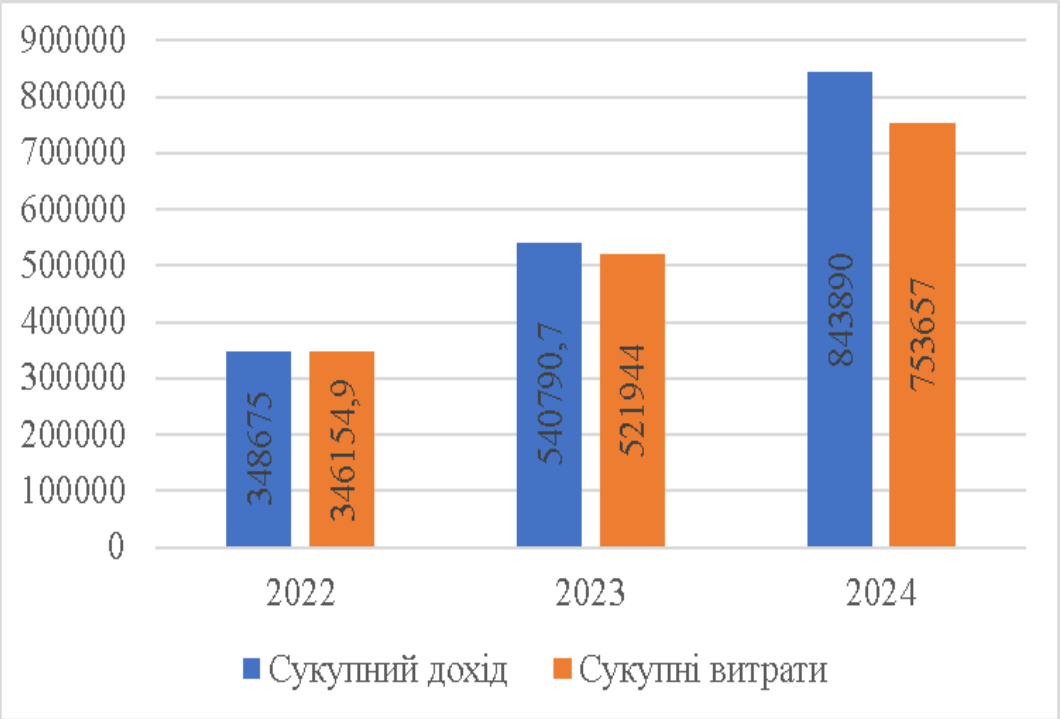

Рис. 2.2. Співвідношення між сукупними доходами та витратами ТОВ «Стовпинські ковбаси»

Як вже зазначалося, в структурі сукупних витрат переважають операційні витрати, тому проведемо аналіз операційних витрат за економічними елементами.

Структурно–динамічний аналіз витрат проведемо на основі даних таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз операційних витрат за економічними елементами ТОВ «Стовпинські ковбаси», за 2022 – 2024 роки, тис.грн.

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне, тис. грн.		відносне, %	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2023/2022	2024/2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Матеріальні витрати	327520,6	497531	697595	170010,4	200064	151,91	140,21
Витрати на оплату праці	16220	18649	41692	2429	23043	114,98	223,56
Відрахування на соціальні заходи	1128	3992	8925	2864	4933	353,9	223,57
Амортизація	1247	1402	5349	155	3947	112,43	381,53
Інші операційні витрати	39	45	96	6	51	115,38	213,33
Всього витрат за економічними елементами	346154,6	521619	753657	175464,4	232038	150,69	144,48

Джерело: складено за даними ТОВ «Стовпинські ковбаси»

Дослідження структури та динаміки витрат підприємства за економічними елементами у 2022–2024 роках свідчить про суттєве зростання обсягів витрат у всіх статтях.

Найбільшу питому вагу у витратах підприємства займають матеріальні витрати. У 2022 році їх обсяг становив 327 520,6 тис. грн, у 2023 році – 497 531 тис. грн, а у 2024 році – 697 595 тис. грн. Відносне зростання матеріальних витрат у 2023 році порівняно з 2022 роком склало 51,91 %, а у 2024 році порівняно з 2023 роком – 40,21 %. Така динаміка свідчить про зростання обсягів виробничої діяльності підприємства або про здорожчання матеріальних ресурсів.

Витрати на оплату праці також демонструють зростання: з 16 220 тис. грн у 2022 році до 18 649 тис. грн у 2023 році та 41 692 тис. грн у 2024 році. У порівнянні з попереднім роком витрати зросли на 14,98 % у 2023 році та на 123,56 % у 2024 році. Значне зростання у 2024 році може бути обумовлене

збільшенням чисельності персоналу, підвищенням заробітної плати або преміальних виплат.

Особливо динамічно зросли відрахування на соціальні заходи: з 1 128 тис. грн у 2022 році до 3 992 тис. грн у 2023 році (зростання на 253,9 %) та до 8 925 тис. грн у 2024 році (зростання на 123,57 %). Це підтверджує збільшення фонду оплати праці та соціальної відповідальності підприємства.

Амортизаційні відрахування збільшилися з 1 247 тис. грн у 2022 році до 1 402 тис. грн у 2023 році, а у 2024 році досягли 5 349 тис. грн. Зростання у 2024 році становить 381,53 %, що, ймовірно, свідчить про оновлення або розширення основних засобів підприємства.

Інші операційні витрати залишаються незначними за обсягами, однак демонструють поступове зростання: з 39 тис. грн у 2022 році до 45 тис. грн у 2023 році та до 96 тис. грн у 2024 році.

Узагальнюючи, загальний обсяг витрат за економічними елементами зріс з 346 154,6 тис. грн у 2022 році до 521 619 тис. грн у 2023 році, що становить приріст на 50,69 %. У 2024 році витрати досягли 753 657 тис. грн, що на 44,48 % більше порівняно з 2023 роком.

Загалом, динаміка витрат свідчить про розширення масштабів діяльності підприємства, збільшення обсягів виробництва, а також зростання витрат на оплату праці та оновлення основних засобів.

Для аналізу формування фінансових результатів скористаємось даними Звіту про фінансові результати. Результати розрахунків наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз формування фінансових результатів ТОВ «Стовпинські ковбаси» за 2022 – 2024 роки, тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне, тис. грн.		відносне, %	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2023/2022	2024/2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації	345320,9	540790,7	843890	195469,8	303099,3	156,61	156,05

Продовження табл2.5

1	2	3	4	5	6	7	8
Собівартість реалізованої продукції	341674,9	515619	734200	173944,1	218581	150,91	142,39
Валовий прибуток	3646	25171,7	109690	21525,7	84518,3	690,39	435,77
Інші операційні доходи	3354,1	0	0	-3354,1	0	0,00	-
Інші операційні витрати	4480	6325	19457	1845	13132	141,18	307,62
Фінансовий результат від операційної діяльності	2520,1	18846,7	90233	16326,6	71386,3	747,86	478,77
Фінансовий результат до оподаткування	2520,1	18846,7	90233	16326,6	71386,3	747,86	478,77
Податок на прибуток	503,1	3409	16242	2905,9	12833	677,60	476,44
Чистий прибуток	2017	15437,7	73991	13420,7	58553,3	765,38	479,29

Джерело: складено за даними ТОВ «Стовпинські ковбаси»

У період з 2022 по 2024 роки підприємство демонструє стійку позитивну динаміку основних фінансових показників, що свідчить про ефективну господарську діяльність та зростання рентабельності.

У 2022 році чистий дохід від реалізації продукції становив 345 320,9 тис. грн, у 2023 році зріс до 540 790,7 тис. грн, а у 2024 році – до 843 890 тис. грн. Приріст доходу в 2023 році порівняно з 2022 роком становив 56,61 %, а в 2024 році порівняно з 2023 роком – 56,05 %. Це свідчить про суттєве збільшення обсягів реалізації продукції та/або зростання цін.

Собівартість продукції також зросла: з 341 674,9 тис. грн у 2022 році до 515 619 тис. грн у 2023 році та до 734 200 тис. грн у 2024 році. Зростання склало відповідно 50,91 % та 42,39 %. Темпи зростання собівартості є дещо нижчими за темпи зростання доходу, що позитивно впливає на фінансовий результат підприємства.

Валовий прибуток підприємства зазнав значного збільшення: з 3 646 тис. грн у 2022 році до 25 171,7 тис. грн у 2023 році та 109 690 тис. грн у 2024 році.

Темп приросту валового прибутку склав 690,39 % у 2023 році та 435,77 % у 2024 році. Така динаміка вказує на покращення ефективності виробничої діяльності.

Інші операційні доходи у 2022 році становили 3 354,1 тис. грн, але в наступні періоди були відсутні. Інші операційні витрати зросли з 4 480 тис. грн у 2022 році до 19 457 тис. грн у 2024 році. Витрати збільшились більш ніж утричі порівняно з 2023 роком.

Фінансовий результат від операційної діяльності зріс з 2 520,1 тис. грн у 2022 році до 18 846,7 тис. грн у 2023 році та до 90 233 тис. грн у 2024 році. Відносний приріст у 2023 році становив 747,86 %, а у 2024 році – 478,77 %, що вказує на суттєве покращення фінансової стійкості підприємства.

Податкові відрахування зросли з 503,1 тис. грн у 2022 році до 16 242 тис. грн у 2024 році. Це є закономірним наслідком зростання фінансових результатів.

Аналіз динаміки показників чистого прибутку за 2022 – 2024 роки . представлений на рис.2.3 та в табл2.5, свідчить про позитивні тенденції показників.

Чистий прибуток підприємства у 2022 році становив 2 017 тис. грн, у 2023 році – 15 437,7 тис. грн, а у 2024 році – 73 991 тис. грн. Приріст у 2023 році порівняно з 2022 роком склав 765,38 %, а в 2024 році порівняно з 2023 роком – 479,29 %.

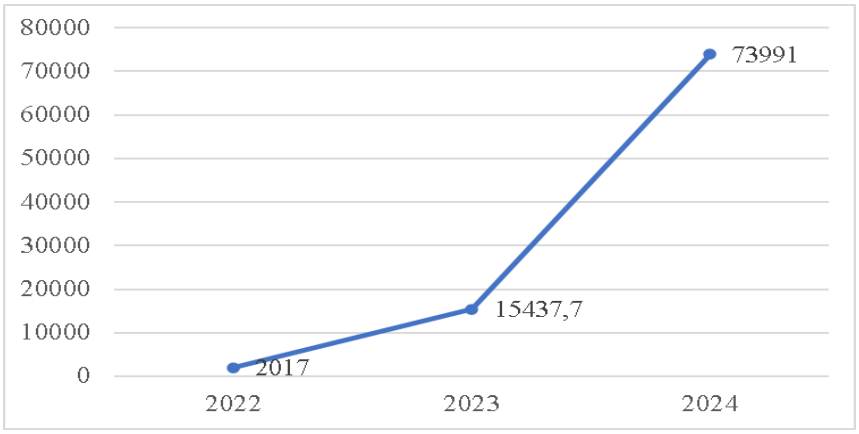

Рис. 2.3. Динаміка чистого прибутку ТОВ «Стовпинські ковбаси» протягом 2022 – 2024 років, тис.грн.

Таким чином, ТОВ «Стовпинські ковбаси» демонструє стабільне зростання чистого доходу від реалізації продукції з випередженням темпів зростання собівартості. А значне зростання фінансового результату від операційної діяльності та чистого прибутку свідчить про ефективне управління витратами та загальну фінансову стабільність підприємства.

Для підвищення ефективності виробництва дуже важливо, щоб при розподілі прибутку була досягнута оптимальність у задоволенні інтересів держави, підприємства і працівників. Чистий прибуток підприємства, який залишається після покриття матеріальних та порівняних до них витрат, витрат на оплату праці, оплати відсотків по кредитам банків, податків та інших платежів та внесків до бюджету, передбачених законодавством України, відрахувань у галузеві інвестиційні фонди, залишається у його розпорядженні.

Підприємство утворює цільові фонди, призначені для покриття витрат, пов'язаних з своєю діяльністю: амортизаційний фонд; фонд розвитку виробництва; фонд споживання; резервний фонд; інші фонди.

Фонд розвитку виробництва створюється за рахунок коштів і відрахувань від чистого прибутку у порядку, передбаченому чинним законодавством. Кошти фонду використовуються для розвитку матеріально-технічної бази підприємства. Напрямки витрат фонду визначаються кошторисом.

Фонд споживання створюється у розмірах, які визначаються згідно з чинним законодавством. Джерелом коштів на оплату праці працівників підприємства є бюджетне фінансування та частина доходу, одержаного в результаті його господарської діяльності. Керівник підприємства обирає форми і системи оплати праці, встановлює працівникам конкретні розміри тарифних ставок, відрядних розцінок, посадових окладів, премій, винагород, надбавок і доплат на умовах, передбачених колективним договором.

Держава зацікавлена одержати якнайбільше прибутку в бюджет. Керівництво підприємства прагне направити велику частину прибутку на розширене відтворення. Дані про використання прибутку ТОВ «Стовпинські ковбаси» наведено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Дані про використання прибутку ТОВ «Стовпинські ковбаси» за 2022 – 2024 роки

Показник	Роки		
	2022	2023	2024
	сума, тис.грн.	сума, тис.грн.	сума, тис.грн.
1	2	3	4
Валовий прибуток	3646	25171,7	109690
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	2520,1	18846,7	90233
Податок на прибуток	503,1	3409	16242
Чистий прибуток	2017	15437,7	73991
Розподіл чистого прибутку:			
- використано на виробничий розвиток	2017	15437,7	73991

Джерело: складено за даними ТОВ «Стовпинські ковбаси»

Дані таблиці свідчать, що чистий прибуток керівництвом підприємства використаний на виробничий розвиткок.

2.3. Аналіз ефективності фінансової діяльності підприємства

Як уже зазначалося, основною метою фінансової діяльності підприємства є отримання прибутку, що забезпечує його подальший розвиток і стабільність на ринку. Для оцінки ефективності фінансової діяльності доцільно аналізувати такі ключові показники, як рентабельність, платоспроможність, фінансова стійкість та ділова активність, адже саме вони найбільш повно відображають фінансовий стан підприємства та його здатність досягати стратегічних і оперативних цілей. Відтак, детальніше зупинимося на аналізі зазначених фінансових показників.

Платоспроможність підприємства характеризує його здатність своєчасно та в повному обсязі розраховуватися за своїми зобов’язаннями, використовуючи наявні активи. Вона є важливою ознакою фінансової стабільності та довіри з боку кредиторів і партнерів. Варто розмежовувати поняття платоспроможності та ліквідності.

Ліквідність підприємства визначається як його здатність погашати короткострокові зобов’язання за рахунок тих активів, які можуть бути оперативно конвертовані в грошові кошти у відповідні строки. Висока ліквідність балансу свідчить про фінансову гнучкість підприємства та здатність своєчасно виконувати свої фінансові зобов’язання.

Аналіз ліквідності балансу передбачає порівняння величини активів, згрупованих за ступенем їх ліквідності, з величиною пасивів, згрупованих за термінами погашення зобов’язань. Такий аналіз дозволяє оцінити, наскільки активи підприємства забезпечують його короткострокову платоспроможність та фінансову рівновагу.

Проведемо аналіз ліквідності ТОВ «Стовпинські ковбаси» за 2022 – 2024 роки (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Стовпинські ковбаси» за 2022 – 2024 роки

Показники	Роки			Абсолютне відхилення, тис.грн.		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Активи за ступенем ліквідності, тис. грн.							
Найбільш ліквідні активи (А1)	161,1	685,7	3122	524,60	2436,30	425,64	455,30
Середньо-ліквідні активи (А2)	6845,4	12639,2	18510	5793,80	5870,80	184,64	146,45
Низько-ліквідні активи (А3)	9891,8	21000,5	35662	11108,70	14661,50	212,30	169,82
Важко-ліквідні активи (А4)	4543,5	9566,2	61859	5022,70	52292,80	210,55	646,64
Пасиви за строками погашення зобов'язань, тис. грн.							
Поточні зобов'язання за розрахунками (П1)	18504	24666,7	27175	6162,70	2508,30	133,30	110,17
Короткострокові кредити банків (П2)	0	0	0	0,00	0,00		
Довгострокові зобов'язання (П3)	385,9	1238,3	0	852,40	-1238,30	320,89	0,00
Постійні пасиви (П4)	2551,9	17989,7	91981	15437,80	73991,30	704,95	511,30
Коефіцієнт платоспроможності	0,35	0,53	0,85	0,18	0,32	151,03	159,79

Джерело: розраховано за даними ТОВ «Стовпинські ковбаси»

У процесі аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства було досліджено структуру активів та пасивів, згрупованих за ступенем ліквідності та строками погашення зобов’язань. Отримані результати свідчать про позитивну динаміку більшості показників.

Зокрема, протягом 2022–2024 років спостерігається суттєве зростання найбільш ліквідних активів підприємства, які включають грошові кошти та їх еквіваленти. Їх обсяг зріс з 161,1 тис. грн у 2022 році до 3 122 тис. грн у 2024 році, що є позитивною тенденцією, адже свідчить про покращення здатності підприємства швидко виконувати свої поточні фінансові зобов’язання.

Також простежується значне збільшення середньо-ліквідних активів, які за аналізований період зросли майже у три рази. Це може свідчити про розширення обсягів дебіторської заборгованості або інших оборотних активів, що можуть бути використані для погашення боргів у найближчий період.

Темпи зростання низько-ліквідних активів, до яких належать, зокрема, виробничі запаси, є доволі високими, що потребує подальшого контролю з метою недопущення надмірного накопичення ресурсів, які складніше реалізувати у короткі строки.

Обсяг важко-ліквідних активів також має тенденцію до зростання, що свідчить про збільшення інвестицій в основні засоби та інші необоротні активи.

У частині зобов’язань варто відзначити, що поточні зобов’язання підприємства також зросли, проте темпи їх приросту є нижчими порівняно зі зростанням ліквідних активів. Це свідчить про покращення співвідношення між активами та зобов’язаннями.

Варто зазначити, що підприємство не має короткострокових кредитів банків та довгострокових зобов’язань, що вказує на його незалежність від позикових джерел фінансування та зменшує фінансові ризики.

Особливо позитивним є зростання коефіцієнта платоспроможності з 0,18 у 2022 році до 0,85 у 2024 році, що свідчить про поступове наближення підприємства до оптимального рівня, коли ліквідні активи будуть достатніми для повного покриття поточних зобов’язань.

Таким чином, проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що фінансовий стан підприємства у частині ліквідності та платоспроможності значно покращується, підприємство стає більш фінансово стабільним, менш залежним від зовнішніх джерел фінансування та здатним своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання.

Проведемо розрахунок відносних показників ліквідності на підприємстві за 2022-2024 роки (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Аналіз відносних показників ліквідності ТОВ «Стовпинські ковбаси» за 2022 – 2024 роки, тис. грн

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення,		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2023/2022	2024/2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Грошові кошти та їх еквіваленти	161,1	685,7	3122	524,6	2436,3	425,64	455,30
Поточні зобов’язання	18504	24666,7	27175	6162,7	2508,3	133,30	110,17
Дебіторська заборгованість	6613	10927,5	18510	4314,5	7582,5	165,24	169,39
Оборотні активи	16898,3	34328,5	57297	17430,2	22968,5	203,15	166,91
Необоротні активи	4543,5	9566,2	61859	5022,7	52292,8	210,55	646,64
Актив балансу	21441,8	43894,7	119156	22452,9	75261,3	204,72	271,46
Кредиторська заборгованість	10931,1	16842,2	21752	5911,1	4909,8	154,08	129,15
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,03	0,11	0,01909	0,087	319,30	413,28
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,38	0,54	0,80	0,16	0,26	142,70	147,34
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,91	1,39	2,11	0,48	0,72	152,39	151,50
Коефіцієнт співвідношення активів	3,72	3,59	0,93	-0,13	-2,66	96,49	25,81
Коефіцієнт мобільності активів	0,79	0,78	0,48	-0,01	-0,30	99,23	61,49
Коефіцієнт співвідношення ДЗ і КЗ	0,60	0,65	0,85	0,04	0,20	107,25	131,16

Джерело: розраховано за даними ТОВ «Стовпинські ковбаси»

Аналіз основних показників ліквідності підприємства свідчить про поступове покращення його фінансового стану протягом 2022–2024 років.

Значне зростання демонструє коефіцієнт абсолютної ліквідності, який за аналізований період зріс з 0,01 у 2022 році до 0,11 у 2024 році. Це свідчить про підвищення здатності підприємства оперативно погашати поточні зобов’язання за рахунок найбільш ліквідних активів, таких як грошові кошти. Зростання цього показника майже у 11 разів підтверджує зміцнення платоспроможності підприємства в короткостроковій перспективі.

Коефіцієнт термінової ліквідності також має позитивну динаміку: з 0,38 у 2022 році до 0,80 у 2024 році. Це означає, що підприємство поступово підвищує можливість своєчасного погашення своїх короткострокових зобов’язань за рахунок швидколіквідних активів (дебіторської заборгованості та грошових коштів).

Коефіцієнт загальної ліквідності, який враховує всі оборотні активи, також демонструє стабільне зростання: з 0,91 до 2,11, що перевищує нормативне значення (1–2) і вказує на здатність підприємства повністю покривати свої поточні зобов'язання оборотними активами.

Водночас коефіцієнт співвідношення активів зменшився з 3,72 у 2022 році до 3,59 у 2023 році та до 3,93 у 2024 році. Незначні коливання цього показника свідчать про збереження стабільної структури активів підприємства.

Коефіцієнт мобільності активів, який характеризує частку оборотних активів у загальній вартості активів підприємства, демонструє спадну динаміку (з 0,79 до 0,48). Це може вказувати на поступове збільшення частки необоротних активів, що, з одного боку, знижує гнучкість підприємства, а з іншого — може свідчити про зростання інвестицій в основні засоби.

Коефіцієнт співвідношення дебіторської заборгованості і короткострокових зобов'язань (ДЗ і КЗ) збільшився з 0,60 до 0,85, що підтверджує зростання частки дебіторської заборгованості у покритті поточних зобов'язань підприємства.

Динаміка коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Стовпинські ковбаси» протягом

2022 – 2024 років представлена на рис.2.4.

Узагальнюючи, можна зробити висновок, що підприємство за аналізований період демонструє позитивну тенденцію до покращення ліквідності, зростання здатності вчасно погашати поточні зобов'язання, а також поступово зміцнює свою фінансову стійкість. Однак зменшення мобільності активів потребує додаткової уваги для забезпечення належного рівня фінансової гнучкості.

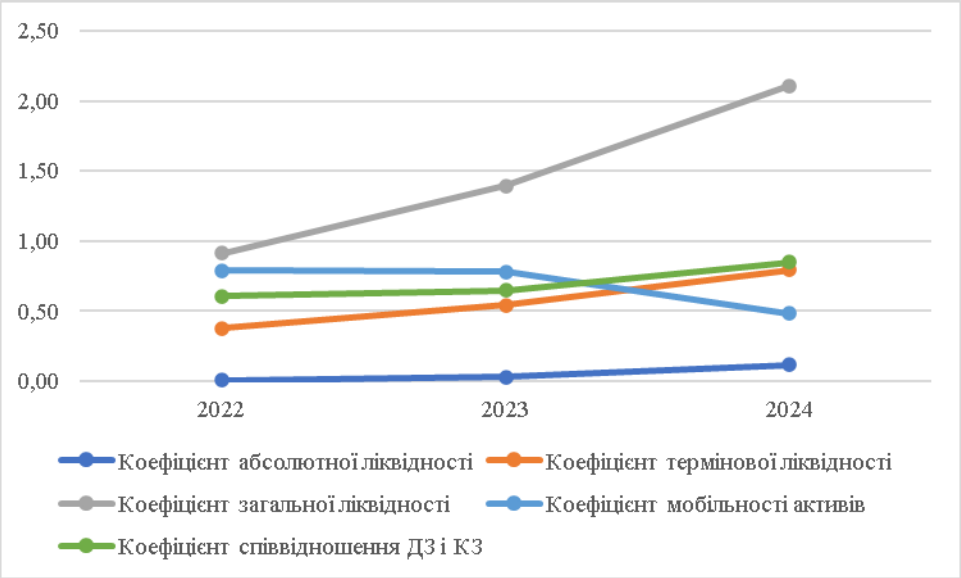

Рис.2.4. Динаміка коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Стовпинські ковбаси» протягом 2022 – 2024 років

Фінансова стійкість підприємства характеризує такий стан його фінансових ресурсів, за якого забезпечується стабільність і безперервність виробничо-господарської та торговельної діяльності. Вона передбачає здатність підприємства не лише покривати свої поточні зобов'язання, але й своєчасно фінансувати процес розширення, модернізації та оновлення виробничих потужностей.

Фінансова стійкість тісно пов'язана з перспективною платоспроможністю підприємства, тобто з його здатністю у майбутньому підтримувати належний рівень розрахунків з контрагентами, бюджетом та іншими кредиторами. Аналіз цього показника дозволяє комплексно оцінити фінансові можливості

підприємства, визначити рівень фінансової незалежності, ступінь використання власного та залученого капіталу, а також виявити потенційні ризики, пов'язані з фінансуванням діяльності у довгостроковій перспективі.

З метою об'єктивної оцінки фінансового стану підприємства доцільно здійснити детальний аналіз показників фінансової стійкості, який дозволить виявити динаміку змін та оцінити ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства.

Проведемо аналіз фінансової стійкості ТОВ «Стовпинські ковбаси» за 2022 – 2024 роки (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «Стовпинські ковбаси» за 2022 – 2024 роки, тис. грн.

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал	2551,9	17989,7	91981	15437,80	73991,30	704,95	511,30
Пасив балансу	21441,8	43894,7	119156	22452,90	75261,30	204,72	271,46
Залучений капітал	18889,9	25905	27175	7015,10	1270,00	137,14	104,90
Необоротні активи	4543,5	9566,2	61859	5022,70	52292,80	210,55	646,64
Поточні зобовязання	18504	24666,7	27175	6162,70	2508,30	133,30	110,17
Основні засоби	4531,3	9516,8	45132	4985,50	35615,20	210,02	474,24
Довгострокові зобовязання	385,9	1238,3	0	852,40	-1238,30	0,00	0,00
Коефіцієнт незалежності	0,12	0,41	0,77	0,29	0,36	344,36	188,35
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,88	0,59	0,23	-0,29	-0,36	66,99	38,64
Коефіцієнт фінансування	0,14	0,69	3,38	0,56	2,69	514,05	487,40
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,14	0,44	0,77	0,30	0,33	319,71	176,22
Коефіцієнт маневреності	-0,78	0,47	0,33	1,25	-0,14	-60,00	69,94
Коефіцієнт інвестуваннння	1,78	0,53	0,49	-1,25	-0,04	29,79	92,75

Джерело: розраховано за даними ТОВ «Стовпинські ковбаси»

Аналіз показників фінансової стійкості підприємства свідчить про

позитивну динаміку зміцнення фінансового стану впродовж 2022–2024 років.

Коефіцієнт незалежності, який відображає частку власного капіталу у загальній сумі джерел фінансування, зріс з 0,12 у 2022 році до 0,77 у 2024 році. Це є позитивною тенденцією, оскільки зростання цього показника вказує на підвищення фінансової автономії підприємства та зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Водночас коефіцієнт концентрації позикового капіталу має тенденцію до зниження — з 0,88 у 2022 році до 0,23 у 2024 році. Це свідчить про поступове зменшення частки залучених коштів у загальній структурі капіталу, що є позитивним з точки зору фінансової стійкості, оскільки знижується ризик надмірної кредитної залежності.

Коефіцієнт фінансування, який відображає співвідношення власного та позикового капіталу, значно зріс за аналізований період — з 0,14 до 3,38. Це вказує на суттєве підвищення частки власних ресурсів, що забезпечує підприємству більшу фінансову стабільність та стійкість до зовнішніх впливів.

Подібну динаміку демонструє і коефіцієнт фінансової стабільності, який збільшився з 0,14 до 0,77, що також підтверджує покращення структури капіталу на користь власних коштів.

Коефіцієнт маневреності, який показує, яка частина власного капіталу використовується у обороті, у 2022 році мав від’ємне значення (-0,78), що свідчило про недостатність власних оборотних коштів. У 2023 році показник вийшов на позитивне значення (0,47), а у 2024 році незначно знизився до 0,33, що вказує на покращення, проте потребує подальшого контролю з боку підприємства для забезпечення належного рівня фінансової гнучкості.

Коефіцієнт інвестування, який визначає співвідношення власних і позикових джерел фінансування необоротних активів, знизився з 1,78 до 0,49, що свідчить про зменшення обсягу власних коштів, направлених на фінансування необоротних активів. Це може вказувати на активізацію залучення зовнішніх джерел для інвестування або скорочення інвестиційної активності підприємства.

У цілому результати аналізу підтверджують позитивну тенденцію щодо підвищення фінансової стійкості підприємства за рахунок збільшення питомої ваги власного капіталу та зниження залежності від позикових коштів. Водночас підприємству слід зберігати баланс між власними й залученими ресурсами та забезпечувати достатній рівень маневреності капіталу для підтримки стабільної діяльності та подальшого розвитку.

Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Стовпинські ковбаси» протягом 2022 – 2024 років представлена на рис.2.5.

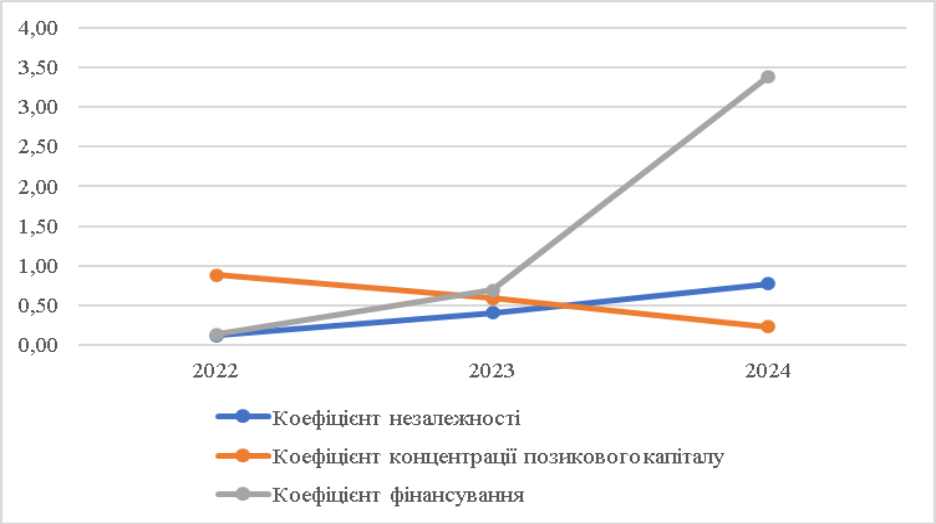

Рис. 2.5. Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Стовпинські ковбаси» протягом 2022 – 2024 років

Ділова активність підприємства відображає його здатність забезпечувати стабільний та динамічний розвиток у процесі господарської діяльності. Основними критеріями, що характеризують рівень ділової активності, виступають обсяги реалізації продукції, величина отриманого прибутку, а також розмір задіяного капіталу. Важливо, щоб зростання прибутку випереджало темпи збільшення обсягів реалізації та вартості активів підприємства, адже саме це свідчить про ефективність використання ресурсів та підвищення результативності діяльності. Аналізуючи показники ділової активності, доцільно оцінювати, наскільки ефективно підприємство використовує свої виробничі, матеріальні та фінансові ресурси для досягнення запланованих результатів та забезпечення сталого зростання.

Аналіз показників ділової активності ТОВ «Стовпинські ковбаси» наведено в таблиці 2.10.

Провівши аналіз коефіцієнтів ділової активності на ТОВ «Стовпинські ковбаси», ми відмітили різке зростання показників за аналізований період. У процесі оцінки ефективності використання ресурсів підприємства важливе місце займає аналіз показників оборотності. Оборотність відображає швидкість обігу окремих елементів активів, що має прямий вплив на фінансові результати діяльності.

Таблиця 2.10

Аналіз показників ділової активності ТОВ «Стовпинські ковбаси» за 2022 – 2024 роки, тис. грн.

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2023/2022	2024/2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Виручка від реалізації	345320,9	540790,7	843890	195469,80	303099,30	156,61	156,05
Пасив балансу	21441,8	43894,7	119156	22452,90	75261,30	204,72	271,46
Власний капітал	2551,9	17989,7	91981	15437,80	73991,30	704,95	511,30
Запаси	9891,8	21000,5	35662	11108,70	14661,50	212,30	169,82
Дебіторська заборгованість (ДЗ)	6613	10927,5	18510	4314,50	7582,50	165,24	169,39
Кредиторська заборгованість (КЗ)	10931,1	16842,2	21752	5911,10	4909,80	154,08	129,15
Коефіцієнт оборотності капіталу	16,11	12,32	7,08	-3,78	-5,24	76,50	57,48
Коефіцієнт оборотності ВК	135,32	30,06	9,17	-105,26	-20,89	22,21	30,52
Коефіцієнт оборотності запасів	34,91	25,75	23,66	-9,16	-2,09	73,77	91,89
Коефіцієнт оборотності ДЗ	52,22	49,49	45,59	-2,73	-3,90	94,77	92,12
Коефіцієнт оборотності КЗ	31,59	32,11	38,80	0,52	6,69	101,64	120,82

Джерело: розраховано за даними ТОВ «Стовпинські ковбаси»

Згідно з таблицею, коефіцієнт оборотності капіталу за аналізований період зменшився з 16,11 у 2022 році до 7,08 у 2024 році. Зниження показника на 3,78 у 2023 році (відносно на 23,5%) та ще на 5,24 у 2024 році (на 42,5%) свідчить про зменшення ефективності використання загального капіталу підприємства. Це може бути пов’язано як із збільшенням обсягу капіталу, так і з уповільненням швидкості реалізації продукції.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу також демонструє різке зниження — з 135,32 у 2022 році до 9,17 у 2024 році. Абсолютне скорочення становить 105,26 у 2023 році та 20,89 у 2024 році. Це може бути наслідком значного збільшення обсягу власного капіталу, яке не супроводжувалось пропорційним зростанням доходів. Подібна динаміка свідчить про зменшення ефективності використання власних фінансових ресурсів.

Коефіцієнт оборотності запасів знизився з 34,91 у 2022 році до 23,66 у 2024 році. Зменшення оборотності на 9,16 у 2023 році та 2,09 у 2024 році вказує на уповільнення темпів реалізації товарно-матеріальних запасів. Це може бути пов’язано як із накопиченням запасів, так і з тимчасовим зменшенням попиту або неефективною логістикою.

Щодо коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості, то за період 2022–2024 рр. спостерігається незначне зниження — з 52,22 до 45,59. Це свідчить про деяке зниження швидкості погашення дебіторської заборгованості клієнтами, що може мати негативні наслідки для ліквідності підприємства.

Натомість коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості демонструє позитивну динаміку: з 31,59 у 2022 році до 38,80 у 2024 році. Приріст показника склав 0,52 у 2023 році та 6,69 у 2024 році. Це свідчить про підвищення швидкості розрахунків з кредиторами, що може бути свідченням покращення платоспроможності підприємства або зміни умов постачання.

Узагальнюючи, можна зробити висновок, що впродовж 2022–2024 років спостерігалося загальне зниження оборотності активів підприємства, що вимагає від керівництва перегляду підходів до управління капіталом та запасами. Водночас зростання оборотності кредиторської заборгованості є

позитивним сигналом, що може свідчити про стабілізацію розрахункових процесів.

Сутність факторного аналізу полягає в тому, що послідовно розглядається вплив кожного фактора на результативний показник за незмінності інших факторів. В даному випадку, ми проводимо факторний аналіз на основі двох коефіцієнтів: коефіцієнта незалежності та коефіцієнта оборотності капіталу. Для цього аналізу ми використовуємо метод ланцюгових підстановок та метод абсолютних різниць.

Наведемо вихідні дані для факторного аналізу коефіцієнта абсолютної ліквідності (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Вихідні дані для факторного аналізу (коефіцієнт абсолютної ліквідності)

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023 /2022	2024/2023	2023/2022	2024/2023
Грошові кошти	161,1	685,7	3122	524,6	2436,3	425,64	455,30
Поточні зобов’язання	18504	24666,7	27175	6162,7	2508,3	133,30	110,17
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,03	0,11	0,01909	0,087	319,30	413,28

Проводимо факторний аналіз коефіцієнта абсолютної ліквідності за допомогою прийому ланцюгових підстановок за 2022-2023 роки (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Метод ланцюгових підстановок, 2022-2023 роки

№ підстановки	Фактори		Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Вплив
	Грошові кошти	Поточні зобов’язання		
"0"	161,1	18504	0,01	-
"1"	685,7	18504	0,04	0,03
"2"	685,7	24666,7	0,03	-0,01
Загальний вплив				0,02

Метод ланцюгових підстановок дозволяє визначити вплив окремих факторів на зміну коефіцієнта абсолютної ліквідності підприємства.

Базовий показник у 2022 році становив 0,01. У першій підстановці збільшення грошових коштів з 161,1 тис. грн до 685,7 тис. грн призвело до зростання коефіцієнта абсолютної ліквідності до 0,04. Вплив цього фактору на зміну показника становив +0,03, що свідчить про позитивний вплив зростання грошових коштів на рівень ліквідності.

У другій підстановці відбулося збільшення поточних зобов'язань з 18 504 тис. грн до 24 666,7 тис. грн, що, навпаки, знизило коефіцієнт абсолютної ліквідності з 0,04 до 0,03. Вплив цього фактору склав -0,01, що вказує на погіршення рівня ліквідності внаслідок зростання зобов’язань.

Загальний результат впливу обох факторів – підвищення коефіцієнта абсолютної ліквідності на 0,02.

Таким чином, основним фактором позитивної зміни ліквідності підприємства у 2023 році стало зростання грошових коштів, яке частково було нівельоване збільшенням поточних зобов’язань. Отже, підприємство покращило свою здатність швидко погашати найбільш термінові боргові зобов’язання, проте для досягнення стабільної фінансової стійкості доцільно і надалі контролювати зростання зобов’язань.

Проводимо факторний аналіз коефіцієнта абсолютної стійкості за допомогою прийому ланцюгових підстановок за 2023-2024 роки (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Метод ланцюгових підстановок, 2023-2024 роки

№ підстановки	Фактори		Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Фактори
	Грошові кошти	Поточні зобов’язання		
"0"	685,7	24666,7	0,03	-
"1"	3122	24666,7	0,13	0,10
"2"	3122	27175	0,11	-0,01
Загальний вплив				0,09

Внаслідок збільшення грошових коштів з 685,7 тис. грн до 3 122 тис. грн коефіцієнт абсолютної ліквідності зріс до 0,13. Вплив цього чинника становив +0,10, що свідчить про значне покращення здатності підприємства негайно погашати поточні зобов’язання за рахунок більшої наявності грошових коштів.

Збільшення поточних зобов’язань з 24 666,7 тис. грн до 27 175 тис. грн призвело до незначного зниження коефіцієнта абсолютної ліквідності до 0,11. Вплив цього чинника становив -0,01, що вказує на певне погіршення рівня ліквідності внаслідок зростання боргового навантаження.

Загальний вплив усіх факторів становив +0,09, тобто у 2024 році підприємство покращило абсолютну ліквідність у порівнянні з 2023 роком.

Основним чинником покращення ліквідності у 2024 році стало суттєве зростання грошових коштів. Незважаючи на збільшення поточних зобов’язань, підприємство змогло забезпечити достатній рівень покриття термінових зобов’язань. Це позитивна тенденція, яка свідчить про підвищення фінансової гнучкості підприємства.

Наведемо вихідні дані для факторного аналізу коефіцієнта оборотності капіталу (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

Вихідні дані для факторного аналізу (коефіцієнт оборотності капіталу)

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023 /2022	2024/2023	2023/2022	2024/2023
Чиста виручка від реалізації продукції, тис. грн.	345320,9	540790,7	843890	195469,80	303099,30	156,61	156,05
Загальний капітал підприємства, тис.грн	21441,8	43894,7	119156	22452,90	75261,30	204,72	271,46
Коефіцієнт оборотності капіталу	16,11	12,32	7,08	-3,78	-5,24	76,50	57,48

Проводимо факторний аналіз за допомогою методу абсолютних різниць, 2022 – 2023 роки

1. Вплив зміни виручки:

Yx1= 195469,8/21411,8 = 9,12

2. Вплив зміни капіталу:

Yx2 = -(540790,7*22452,9)/(21441,8*43894,7) = -12,91

Загальна зміна:

Yx1, Yx2 = 9,12+(-12,91) = -3,79

У результаті проведеного факторного аналізу методом абсолютних різниць встановлено, що за період 2023 / 2022 коефіцієнт оборотності капіталу знизився на 3,79 оберти (з 16,11 до 12,32).

Основні фактори впливу:

1. Позитивний вплив мало зростання чистої виручки від реалізації продукції — +9,12 оберти.

2. Негативний вплив мало зростання обсягу капіталу підприємства — –12,91 оберти.

Отже, попри зростання обсягів реалізації продукції, надмірне нарощування капіталу призвело до зниження ефективності його використання.

Проводимо факторний аналіз за допомогою методу абсолютних різниць, 2023 – 2024 роки:

1. Вплив зміни виручки:

Yx1 = 303099,3/43894,7 =6,9;

2. Вплив зміни капіталу

Yx2 = -(843890*75261,3)/(43894,7*119156) = -12,15;

Загальна зміна

Yx1, Yx2 = 6,9+(-12,15) = 5,24;

Зменшення коефіцієнта оборотності капіталу у 2024 р. порівняно з 2023 р. на 5,24 оберти зумовлене:

- зростанням виручки — вплив +6,9
- значним зростанням капіталу — вплив –12,15

Тобто, хоча виручка зросла, приріст капіталу був значнішим, що негативно вплинуло на ефективність його використання.

Таким чином, протягом 2022–2024 років спостерігається постійне зниження коефіцієнта оборотності капіталу, що свідчить про зменшення ефективності управління капіталом. Основною причиною цього є випереджальне зростання загального капіталу порівняно зі зростанням виручки.

Це може вказувати на:

- нераціональне нарощування активів,
- недостатнє використання наявних ресурсів,
- або інтенсивні інвестиційні витрати без належного короткострокового ефекту.

Важливе місце в процесі управління діяльністю підприємства займає прогнозний аналіз. Його особливістю є розгляд інших процесів з точки зору перспективи подальшого розвитку. Основна мета прогнозного аналізу полягає у виявленні в процесі господарської діяльності можливих змін, здатних покращити чи погіршити фінансовий стан підприємства.

Прогнозний аналіз ТОВ «Стовпинські ковбаси» наведено в таблиці 2.17.

Таблиця 2.17

Прогнозний аналіз ТОВ «Стовпинські ковбаси» на 2025 рік

Показники	2022	2023	2024	Середнє значення	Відхилення відносне, %			Прогноз на 2025 рік
					2023/ 2022	2024/ 2023	Середнє значення	
Валюта балансу, тис.грн.	21441,8	43894,7	119156	61497,5	204,72	271,45	238,08	125894,95
Дебіторська заборгованість, тис.грн.	1301,5	3923,7	411	1878,73	301,48	10,47	155,97	5663,92
Власний капітал, тис. грн.	2551,9	17989,7	91981	37507,53	704,95	511,29	608,12	264410,55
Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн	161,1	685,7	3122	1322,93	425,64	455,30 11521	440,46	5630,88

Джерело: розраховано за даними ТОВ «Стовпинські ковбаси»

Упродовж досліджуваного періоду спостерігається стійка тенденція до зростання за всіма розглянутими показниками. Зокрема, валюта балансу зросла з 21 441,8 тис. грн у 2022 році до 119 156 тис. грн у 2024 році, що відповідає середньому темпу приросту на рівні 238,1%. Така динаміка може свідчити про інтенсивний розвиток підприємства, зростання обсягів господарської діяльності та нарощування активів. Прогнозне значення на 2025 рік становить 125 894,95 тис. грн, що підтверджує подальшу позитивну динаміку.

Дебіторська заборгованість упродовж аналізованого періоду також демонструє значне зростання: з 1 301,5 тис. грн у 2022 році до 4 111 тис. грн у 2024 році. Середній темп приросту становив 155,98%, а прогноз на 2025 рік — 5 663,92 тис. грн. Позитивне зростання цього показника може бути пов’язане з розширенням обсягів реалізації продукції, у тому числі з наданням комерційного кредиту покупцям. Проте варто зазначити, що перевищення допустимих меж дебіторської заборгованості може негативно вплинути на ліквідність підприємства, а отже, потребує постійного моніторингу.

Найвищі темпи зростання демонструє власний капітал підприємства. За період з 2022 по 2024 рік він зріс із 2 551,9 тис. грн до 91 981 тис. грн, що відповідає середньорічному темпу приросту в розмірі 608,13%. Прогнозне значення на 2025 рік становить 264 410,55 тис. грн. Така динаміка вказує на суттєве посилення фінансової незалежності підприємства, що, ймовірно, є результатом реінвестування прибутку, залучення додаткового капіталу або переоцінки активів. Високе значення цього показника позитивно впливає на фінансову стійкість підприємства та зменшує ризики пов’язані із залежністю від зовнішніх джерел фінансування.

Грошові кошти та їх еквіваленти також мають позитивну тенденцію до зростання: з 161,1 тис. грн у 2022 році до 3 122 тис. грн у 2024 році, із середнім темпом приросту 440,47%. Прогноз на 2025 рік становить 5 630,88 тис. грн. Це свідчить про зростання поточної ліквідності підприємства, що, своєю чергою, дає змогу своєчасно покривати короткострокові зобов’язання та підтримувати платоспроможність.

Узагальнюючи результати аналізу, варто зазначити, що підприємство демонструє стійку позитивну динаміку розвитку впродовж 2022–2024 років, що підтверджується зростанням як активів, так і джерел їх формування. Однак, з огляду на суттєве зростання дебіторської заборгованості, доцільним є впровадження ефективної політики управління розрахунками з контрагентами, а також забезпечення контролю за структурою активів для уникнення надмірної концентрації ресурсів у малоліквідних формах.

РОЗДІЛ 3
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ТОВ «СТОВПИНСЬКІ КОВБАСИ»

Забезпечення довгострокової фінансової стабільності підприємства є важливою передумовою підвищення його прибутковості. Для цього доцільно впроваджувати комплексний підхід до оцінки фінансового стану, зокрема шляхом інтеграції результатів різних моделей прогнозування ймовірності банкрутства. Систематичний моніторинг і аналіз фінансових ризиків дозволяє своєчасно виявляти потенційні загрози та вживати ефективних управлінських заходів для їх мінімізації, що у підсумку сприятиме покращенню фінансових результатів діяльності підприємства в умовах постійного впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів.

Банкрутство підприємства відображає реалізацію критичних фінансових ризиків, у результаті чого суб'єкт господарювання втрачає здатність у встановлені строки виконувати свої зобов'язання перед кредиторами та державним бюджетом [16, с. 38]. Основною ознакою банкрутства вважається нездатність підприємства задовольнити вимоги кредиторів протягом тримісячного періоду з моменту настання строку виконання відповідних зобов'язань [8, с. 257].

Згідно з визначенням, закріпленим у Кодексі України з процедур банкрутства, банкрутство – це встановлена господарським судом неспроможність боржника відновити платоспроможність шляхом проведення процедур санації або реструктуризації та виконати грошові зобов'язання перед кредиторами без застосування ліквідаційної процедури .

Процес діагностики банкрутства виконує роль інструменту об'єктивної оцінки фінансової стійкості підприємства та є складовою системного цільового фінансового аналізу, спрямованого на виявлення потенційних кризових тенденцій, які можуть призвести до неплатоспроможності підприємства в майбутньому. Ступінь ризику банкрутства відображає сукупну характеристику фінансового стану підприємства та ефективності управління ним і має кількісне

вираження, що виходить за межі виключно фінансових наслідків.

Для об’єктивного виявлення ознак фінансової неспроможності, а також з метою запобігання випадкам фіктивного банкрутства, необхідним є використання науково обґрунтованих аналітичних моделей. Існують декілька підходів до прогнозування ймовірності банкрутства, що ґрунтуються на: а) комплексному аналізі системи показників та ознак; б) оцінюванні обмеженого переліку фінансових індикаторів; в) побудові інтегральних узагальнюючих показників [8, с. 257].

Як зазначають А.С. Кравченко та В.О. Шевченко, розвиток фінансового менеджменту та зростання інформаційного запиту з боку зацікавлених сторін (керівництва, власників, потенційних інвесторів тощо) щодо оцінювання фінансового стану підприємства зумовлюють потребу у застосуванні інтегральних індикаторів, які дозволяють здійснити комплексну оцінку його фінансової ситуації.

У міжнародній практиці застосування інтегральних показників здебільшого використовується для оцінювання ймовірності банкрутства підприємства. Побудова таких показників здійснюється на основі багатофакторного дискримінантного аналізу, що передбачає моделювання залежної змінної на основі впливу множини незалежних фінансових показників. У процесі цього аналізу визначаються вагові коефіцієнти для кожного показника, які відображають ступінь їх впливу на узагальнену оцінку фінансового стану підприємства.

Найбільшого поширення серед методик прогнозування банкрутства набула п’ятифакторна модель Едварда Альтмана, створена у 1968 році на основі статистичних даних про фінансову діяльність 66 американських компаній, з яких половина перебувала у стані банкрутства. Зі складу 22 первинних показників було відібрано п’ять найінформативніших, які комплексно характеризують фінансовий стан підприємства, прибутковість капіталу та його структуру.

П'ятифакторна модель Альтмана має вигляд:

$$Z = 1{,}2\,X1 + 1{,}4\,X2 + 3{,}3\,X3 + 0{,}6\,X4 + 1{,}0\,X5, \qquad (3.1)$$

де *X1* = власний оборотний капітал / загальна вартість активів;

X2= нерозподілений прибуток / загальна вартість активів;

X3 = прибуток до виплати процентів / загальна вартість активів;

X4 = власний капітал (ринкова вартість) / поточні зобов'язання;

X5 = чиста виручка / загальна вартість активів.

Здобуті в процесі розрахунків значення *Z*-показника можна інтерпретувати так:

$Z < 1{,}8$ — ймовірність банкрутства дуже висока;

$1{,}81 < Z < 2{,}7$ — ймовірність банкрутства висока;

$2{,}71 < Z < 2{,}9$ — банкрутство можливе;

$Z > 3$ — ймовірність банкрутства дуже низька.

Досвід використання цієї моделі в ряді країн (США, Канаді, Бразилії, Австрії, Японії) показав, що спрогнозувати ймовірність банкрутства за її допомогою за один рік можна з точністю 95%. за два роки – 70%, за три – 48%.

Простота моделі Альтмана робить її привабливим інструментом прогнозування банкрутства і пояснює неодноразові спроби вітчизняних вчених адаптувати її для українських підприємств. При цьому, моделі вітчизняних науковців у спробі адаптації моделі Альтмана, містять показники звітності, схожі за значеннями з американськими показниками. Проте більшість авторів наводять моделі Альтмана з досить різними за вагомістю показниками, що обумовлено розходженнями в обліку окремих показників, впливом інфляції на їх формування, невідповідністю балансової та ринкової вартості окремих активів та інших об'єктивних причин. Це робить проблемним адекватне використання *Z*-моделі для прогнозування банкрутства підприємств в Україні.

Ідеї Альтмана були продовжені Спрінгейтом, який побудував модель на підставі дослідження впливу 19 фінансових показників. Вважається, точність прогнозування банкрутства за цією моделлю становить 92 %, однак з часом цей показник зменшується. Якщо *Z*-показник за цією моделлю нижчий за 0,862, то підприємство є потенційним банкрутом.

Модель Спрінгейта має вигляд :

$$Z = 1{,}03\,A + 3{,}07\,B + 0{,}66\,C + 0{,}4\,D, \qquad (3.2)$$

де A = робочий капітал / загальна вартість активів;

B = прибуток до сплати податків та процентів / загальна вартість активів;

C = прибуток до сплати податків / короткострокові зобов'язання;

D = обсяг продажу / загальна вартість активів.

Проведемо діагностику банкрутства ТОВ «Стовпинські ковбаси» у таблиці 3.1 за допомогою двох моделей.

Таблиця 3.1

Інтегральна оцінка показників банкрутства ТОВ «Стовпинські ковбаси»

Показники	Роки			Абсолютне відхилення	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023
1	2	3	4	5	6
Розрахуємо ймовірність банкрутства за допомогою моделі Альтмана					
Z=1,2*X1+1,4*X2+3,3*X3+0,6*X4+1*X5					
X1	-0,075	0,220	0,253	0,295	0,033
X2	0,117	0,409	0,772	0,292	0,363
X3	0,094	0,352	0,621	0,258	0,269
X4	0,138	0,729	3,385	0,591	2,655
X5	16,105	12,320	7,082	-3,785	-5,238
Z	16,572	14,755	12,546	-1,817	-2,209
Розрахуємо ймовірність банкрутства за допомогою моделі Спрінгейта					
Z=1,03*A+3,07*B+0,66*C+0,4*D					
A	-0,075	0,220	0,253	0,295	0,033
B	0,094	0,352	0,621	0,258	0,269
C	0,109	0,626	0,009	0,517	-0,617
D	16,105	12,320	7,082	-3,785	-5,238
Z	6,726	6,648	5,006	-0,078	-1,642

Джерело: розраховано за даними ТОВ «Стовпинські ковбаси»

Значення коефіцієнта в моделі Альтмана протягом аналізованого періоду свідчить про високу ймовірність банкрутства. Проте, варто зазначити, що у звітному році спостерігається тенденція до зростання інтегрального показника, що оцінюється позитивно.

Значення коефіцієнта Z у моделі Спрінгейта впродовж 2022 – 2024 років більше, ніж 0,862, тобто підприємству банкрутство не загрожує.

Отже, за результатами аналізу ймовірності банкрутства за моделями Альтмана та Спрінгейта, можна зробити висновок про достатню фінансову

стійкість підприємства та його нестабільність.

Результати проведених українськими науковцями досліджень стосовно вивчення можливості отримання адекватної фінансової інформації про стан вітчизняних підприємств за використання моделей Альтмана, Лиса, Таффлера, Спрінгейта свідчать про те, що за застосування визначених моделей одержуються «протилежні судження про рівень кризового стану на підприємстві та можливість його банкрутства. Незважаючи на відносну простоту використання фінансових показників і критеріїв банкрутства, їхнє застосування не дає змоги одержати об'єктивний результат при аналізі діяльності.

Отже, копіювання таких моделей та спроби застосування їх в аналітичній практиці українських підприємств не є доцільним, проте дослідження техніки та основних принципів їх розробки стає актуальним в умовах недостатнього практичного використання інтегрованих показників у вітчизняній аналітичній практиці.

Тому, варто розглянути також вітчизняну модель. Найбільш поширеною в Україні є діагностика банкрутства підприємства за моделлю О. Терещенка. Розроблена дискримінантна модель О. Терещенка має значні переваги над традиційними вітчизняними методиками. Зазначимо основні з них: зручність у застосуванні, при використанні вітчизняних статистичних даних врахована сучасна міжнародна практика, вирішення проблеми критичних значень показників, за рахунок використання різноманітних модифікацій базової моделі до підприємств різних видів діяльності, врахування галузевої специфіки підприємства.

Модель Терещенка представляється у такому вигляді:

$$Z = 1{,}5 \cdot X_1 + 0{,}08 \cdot X_2 + 10{,}0 \cdot X_3 + 5{,}0 \cdot X_4 + 0{,}3 \cdot X_5 + 0{,}1 \cdot X_6, \quad (3.3)$$

де X_1 – відношення грошових надходжень до зобов'язань;

X_2 – відношення валюти балансу до зобов'язань;

X_3 – відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів;

X_4 – відношення прибутку до доходу від реалізації;

X_5 – відношення виробничих запасів до доходу від реалізації;

X_6 – відношення доходу від реалізації до основного капіталу.

Одержані значення показника Z можна інтерпретувати так:

Z > 2 – підприємство є фінансовою стійким і йому не загрожує банкрутство;

1 < Z < 2 – у підприємства порушено фінансову рівновагу (фінансову стійкість), але йому не загрожує банкрутство за умови переходу на антикризове управління;

0 < Z < 1 – підприємству загрожує банкрутство, якщо воно не здійснить санаційних заходів;

Z < 0 – підприємство є напівбанкрутом.

Розрахунок індексу платоспроможності за допомогою моделі О.О.Терещенка проведено в табл.3.2.

Таблиця 3.2

Розрахунок індексу платоспроможності на основі моделі О.Трещенка

Показники	2022	2023	2024
X_1	0,009	0,026	0,115
X_2	1,135	1,694	4,385
X_3	0,119	0,473	0,908
X_4	0,006	0,029	0,088
X_5	0,029	0,039	0,042
X_6	76,003	56,531	13,642
Z	8,934	10,708	11,414

Джерело: розраховано за даними ТОВ «Стовпинські ковбаси»

Так, за даними розрахунку індексу платоспроможності на основі моделі О.Терещенка можна зробити висновок про покращення фінансової стійкості та прибутковості ТОВ «Стовпинські ковбаси», оскільки у 2024 році показник Z збільшився на 27,8% та склав 11,414. Це означає, що підприємству не загрожує банкрутство.

Управління фінансовими результатами підприємства безпосередньо залежить від обраного типу фінансової політики, оскільки саме вона визначає допустимий рівень ризику, рівень рентабельності та цільові орієнтири щодо

фінансової стійкості підприємства. На рисунку 3.1 представлено механізм стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства.

Застосування консервативної фінансової політики передбачає орієнтацію на власні джерела фінансування, що, з одного боку, знижує ризик втрати фінансової стійкості, але, з іншого боку, призводить до обмеження можливостей для зростання прибутковості. Відмова від залучення позикового капіталу обмежує дію фінансового важеля, що негативно впливає на рівень рентабельності активів через високу вартість власного капіталу. Така політика забезпечує мінімізацію фінансових ризиків, однак може призвести до скорочення обсягів інвестиційної діяльності, що в перспективі послаблює конкурентоспроможність підприємства. Для підтримання фінансової стійкості у довгостроковій перспективі доцільно проводити заходи з оптимізації постійних витрат, регулювання цінової політики та посилення маркетингової активності.

У разі реалізації помірної фінансової політики підприємство досягає збалансованого співвідношення між власним і залученим капіталом, що дозволяє ефективно використовувати фінансовий важіль та знижувати середньозважену вартість капіталу. В межах цього підходу прибуток підприємства спрямовується на фінансування інвестиційних проектів, а також на формування резервних фондів. Помірна політика вважається найбільш доцільною, оскільки забезпечує стійкий розвиток підприємства за прийнятного рівня ризику, створюючи умови для формування фінансового запасу міцності у разі виникнення несприятливих економічних чинників.

Агресивна фінансова політика, навпаки, характеризується низьким рівнем фінансової стійкості через значну залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Такий підхід суттєво підвищує ризик втрати платоспроможності та банкрутства за умов впливу несприятливих внутрішніх чи зовнішніх факторів.

З метою ефективного управління фінансовими результатами підприємству доцільно здійснювати реструктуризацію заборгованості, а також впроваджувати систему оцінки та ранжування інвестиційних проектів за рівнем

їхньої релевантності. Реалізація інвестиційних заходів у пріоритетному порядку дозволить оптимізувати використання фінансових ресурсів. Вивільнені кошти доцільно спрямовувати на зміцнення власного капіталу, що сприятиме підвищенню фінансової стійкості та, як наслідок, покращенню прибутковості підприємства.

Для забезпечення належного рівня прибутковості та фінансової стійкості підприємства можуть обирати одну з кількох стратегічних моделей управління залежно від конкретної ситуації.

Зокрема, у періоди кризових явищ та значного погіршення фінансових показників доцільним є застосування *стратегії подолання нестійкості (стратегії виживання),* яка орієнтована на збереження платоспроможності та забезпечення мінімально необхідного обсягу діяльності.

Стратегія підтримки стійкості (стратегія стабілізації) є ефективною в умовах нестабільної динаміки обсягів продажів та прибутку. Вона передбачає збереження досягнутого рівня фінансової стійкості, коли підприємство функціонує з прийнятним рівнем фінансових результатів і прагне знизити вплив зовнішніх загроз.

Натомість *стратегія розвитку (стійкого зростання)* передбачає активне нарощування прибутковості, підвищення рентабельності та покращення інших фінансово-економічних показників підприємства.

Забезпечення фінансової стабільності підприємства в довгостроковій перспективі вимагає реалізації комплексу заходів, основні напрями яких представлено на рисунку 3.1.

Проведений аналіз фінансової стійкості ТОВ «Стовпинські ковбаси» на основі системи показників ймовірності банкрутства вказує на стабільне фінансове становище підприємства. Водночас, оскільки основні фінансові показники залишаються у межах нормативних значень, для забезпечення подальшої стабільності доцільно обрати *стратегію стабілізації*. Зокрема, співвідношення власного та залученого капіталу у звітному році становить відповідно 77% і 23%, що є допустимим для підтримки фінансової

рівноваги. У подальшому підприємству рекомендовано зосередити увагу на зміцненні власного капіталу, підвищенні ефективності використання ресурсів та оптимізації витрат, що сприятиме як фінансовій стабільності, так і зростанню прибутковості.

Рис.3.1. Напрямки підвищення прибутковості ТОВ «Стовпинські ковбаси»

Разом із тим, незважаючи на позитивну динаміку основних фінансово-економічних показників ТОВ «Стовпинські ковбаси», існує низка напрямів, що потребують подальшого вдосконалення з метою забезпечення стабільного зростання прибутковості у майбутньому. Серед них варто виокремити такі пріоритетні напрями:

1. Оптимізація структури капіталу підприємства. Цей напрям полягає у визначенні оптимального співвідношення власного та позикового капіталу підприємства, адже формування оптимальної структури капіталу для фінансування необхідного обсягу витрат та забезпечення бажаного рівня доходів є одним із найважливіших завдань, що вирішуються в процесі фінансового управління підприємством.

2. Зниження собівартості продукції (робіт, послуг) дозволить

підприємству бути конкурентоспроможним на ринку, що можливе за рахунок розвитку інноваційної діяльності, більш раціонального використання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, більш ефективного управління витратами.

Крім того, підприємство має значні резерви у сфері скорочення матеріальних витрат шляхом переходу на більш енергоефективне обладнання, оптимізації технологічних процесів та зменшення виробничих втрат. Зменшення фондовіддачі свідчить про зростання капіталоємності виробництва, що вимагає кращого планування інвестицій у модернізацію.

3. Використання фінансового планування необхідне для забезпечення ритмічної й ефективної роботи підприємства, для вдосконалення управління виробничим потенціалом і джерелами його формування. Цьому сприяють : розроблення бізнес-плану, фінансового плану; контроль і аналіз виконання бізнес-плану, зокрема фінансового плану; вживання конкретних заходів щодо фінансово-господарської стабілізації.

4. Розробка грамотної фінансової стратегії підприємства, яка б дозволила підприємству залучати, як короткострокові, так і довгострокові позикові кошти, при цьому підтримуючи оптимальні пропорції між власним і позиковим капіталом.

5. Автоматизація виробничих процесів. З огляду на динамічне зростання продуктивності праці, доцільним є подальше впровадження цифрових технологій та автоматизованих систем управління виробництвом. Це дозволить не лише знизити витрати на оплату праці, але й підвищити якість продукції.

6. Покращення збутової та маркетингової політики. Зростання обсягів реалізації напряму залежить від ефективності маркетингу. Доцільним є активніше використання цифрових каналів просування (соцмереж, SEO, партнерські платформи), а також впровадження систем лояльності для роздрібних покупців.

7. Залучення інвестицій та державної підтримки. З метою прискорення модернізації обладнання та впровадження інновацій підприємству доцільно

використовувати як внутрішні накопичення (реінвестування прибутку), так і зовнішнє фінансування. При цьому важливо враховувати програми підтримки агропромислового комплексу з боку держави та міжнародних організацій.

Також позитивний вплив на покращення фінансових результатів підприємства може надати: посилення роботи зі стягнення дебіторської заборгованості, в результаті якої відбувається підвищення частки грошових коштів, прискорення оборотності оборотних коштів, зростання забезпеченості власними оборотними засобами; прискорення оборотності дебіторської заборгованості і як наслідок більш ритмічні надходження коштів від дебіторів, збільшення «запасу міцності» за показниками платоспроможності тощо.

Прогнозування і моніторинг є ще одним напрямом покращення фінансового стану, оскільки, щоб грамотно керувати виробництвом, активно впливати на формування показників господарської і фінансової діяльності, необхідно постійно використовувати дані про його стан, а також зміни, які в ньому відбуваються.

Для підтримки результативності підприємства необхідним є запровадження системи заходів:

– постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього стану підприємства;

– розробку заходів із зниження зовнішньої вразливості підприємства;

– розробку підготовчих планів при виникненні проблемних ситуацій, здійсненні попередніх заходів для їхнього забезпечення;

– впровадження планів здійснення практичних заходів при виникненні кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень у випадку відхилення розвитку ситуації. Саме за таких умов можна забезпечити систему моніторингу кожної із складових економічної стійкості підприємства, яка змогла б надати можливість оптимізувати її відповідно до перспектив розвитку.

Оцінюючи результати аналізу, можна стверджувати, що підприємство демонструє високий потенціал розвитку, а реалізація зазначених заходів дозволить у перспективі значно зміцнити фінансову стійкість та конкурентоспроможність. Очікується, що при впровадженні оптимізаційних

заходів чистий прибуток може зрости ще на 20–25% протягом наступного року, а рентабельність – перевищити 100%.

Таким чином, підвищення прибутковості ТОВ «Стовпинські ковбаси» ґрунтується на системному удосконаленні всіх елементів господарської діяльності – від управління ресурсами до маркетингу. Комплексний підхід до реалізації запропонованих заходів забезпечить підприємству сталий розвиток, зростання доходів і укріплення позицій на внутрішньому та потенційно – зовнішньому ринку.

ВИСНОВКИ

Актуальність обраної теми зумовлена тим, що прибуток є однією з ключових фінансових категорій, яка безпосередньо відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства та виступає основним показником ефективності виробництва.

У першому розділі дипломної роботи розглянуто теоретико-методичні засади формування та розподілу прибутку, а також розкрито сутність фінансової діяльності підприємства. Фінансова діяльність підприємства є комплексом заходів, спрямованих на забезпечення фінансових потреб підприємства та досягнення його стратегічних і тактичних цілей. Вона охоплює практичні аспекти управління фінансовими ресурсами, що забезпечують стабільність функціонування підприємства та сприяють покращенню його економічних результатів.

Кінцевим результатом ефективної фінансової діяльності підприємства є прибуток, який з економічної точки зору являє собою перевищення сукупних доходів над сукупними витратами. Прибуток обчислюється як різниця між валовим доходом (без урахування податку на додану вартість) та витратами, пов’язаними з виробництвом і реалізацією продукції.

Процес формування прибутку на підприємстві відбувається поступово у міру реалізації продукції, виконання робіт або надання послуг. Чистий прибуток формується протягом усього фінансово-господарського року та включає фінансові результати від усіх видів діяльності — як звичайної, так і надзвичайної. Структура формування чистого прибутку охоплює:

чистий дохід (виручку) від реалізації продукції (товарів, послуг);

валовий прибуток (збиток);

фінансовий результат від операційної діяльності;

прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування;

прибуток (збиток) від звичайної діяльності після оподаткування;

прибуток (збиток) від надзвичайної діяльності.

Отриманий підприємством прибуток виконує важливі функції, зокрема

фінансує державні потреби та забезпечує розвиток самого підприємства. Частина прибутку спрямовується до державного бюджету у вигляді обов'язкових податкових платежів, що формує фінансові ресурси держави для фінансування бюджетних видатків. Інша частина прибутку залишається в розпорядженні підприємства та використовується для фінансування його поточної та інвестиційної діяльності, зміцнення матеріально-технічної бази, розширення виробництва та підвищення конкурентоспроможності.

У другому розділі дипломної роботи проведено аналіз ефективності фінансової діяльності ТОВ «Стовпинські ковбаси». Основним видом діяльності ТОВ «Стовпинські ковбаси» є виробництво м'ясних продуктів. У межах цього напрямку підприємство спеціалізується на виготовленні широкого асортименту ковбасних виробів, копченостей, паштетів, м'ясних делікатесів, а також напівфабрикатів із м'яса.

З самого початку діяльності підприємство відрізняється високою якістю організації роботи, а найновіше обладнання дозволило досягти високої технологічності виробничих процесів. Все це створило надійний фундамент як для якісного розвитку, так і для розширення виробництва.

Аналіз динаміки економічних показників ТОВ «Стовпинські ковбаси» дозволяє стверджувати, що підприємство перебуває на етапі активного розвитку та зростання. Збільшення обсягів реалізації, прибутку, продуктивності праці та власного капіталу свідчить про високий потенціал стабільності та інвестиційної привабливості.

У процесі аналізу динаміки доходів ТОВ «Стовпинські ковбаси» за 2022–2024 роки спостерігається стійка тенденція до зростання сукупного доходу підприємства. Основним джерелом формування сукупного доходу в усі роки залишався чистий дохід від реалізації продукції, питома вага якого у структурі доходів у 2023–2024 роках становила 100%.

Упродовж аналізованого періоду загальний обсяг сукупних витрат ТОВ «Стовпинські ковбаси» теж демонстрував стійку тенденцію до зростання. Загалом, зростання витрат на всіх рівнях є характерним для підприємств, які

динамічно розвиваються, проте важливо контролювати темпи зростання витрат порівняно з доходами, щоб зберігати стабільний рівень прибутковості та фінансової стійкості підприємства.

Зазначимо, що ТОВ «Стовпинські ковбаси» демонструє стабільне зростання чистого доходу від реалізації продукції з випередженням темпів зростання собівартості. А значне зростання фінансового результату від операційної діяльності та чистого прибутку свідчить про ефективне управління витратами та загальну фінансову стабільність підприємства.

Ефективність фінансової діяльності в значній мірі характеризують такі показники, як платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність. Аналіз показників ліквідності характеризує підприємство як таке, що має високу ліквідність, оскільки більшість із коефіцієнтів ліквідності відповідають нормативним значенням.

Аналіз показників фінансової стійкості також свідчить про стійкий фінансовий стан підприємства, яке спроможне забезпечити безперервний процес виробничої діяльності.

Провівши в третьому розділі дипломної роботи аналіз прогнозування ймовірності банкрутства ТОВ «Стовпинські ковбаси», можна зробити висновки, що банкрутство даному підприємству в найближчі роки не загрожує.

Незважаючи на позитивну динаміку фінансово-економічних показників ТОВ «Стовпинські ковбаси», підприємство має низку резервів для подальшого зростання прибутковості та зміцнення фінансової стійкості. Основними напрямами вдосконалення є: оптимізація структури капіталу, зниження собівартості продукції, підвищення енергоефективності, впровадження фінансового планування та автоматизації виробничих процесів. Важливо також посилити маркетингову діяльність, активно залучати інвестиції та державну підтримку, скоротити дебіторську заборгованість і прискорити обіг оборотних коштів. Запровадження системного моніторингу та кризового управління дозволить своєчасно реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Реалізація запропонованих заходів створить умови для сталого

розвитку підприємства, зростання його прибутковості на 20–25% у короткостроковій перспективі, підвищення рентабельності понад 100% та зміцнення конкурентних позицій на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства : навч. посіб.. В.П. Шило, Н.І. Верхоглядова, С.Б. Ільїна та ін. К. : Кондор, 2007. - 240 с.
2. Богацька Н. М., Боб Ю. В. Рентабельність підприємства та шляхи її підвищення. URL: http://www.rusnauka.com/34_NNM_2014/ Economics/10_ 179929.doc.htm
3. Базілінська О.Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навч.посібник / О.Я. Базілінська. К. : ЦУЛ, 2009. 388 с.
4. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємств: Підручник / О. М. Бандурка та ін. К. : Либідь, 2002. - 312с.
5. Благун І.Г. Фінанси : навч. посіб. / І.Г. Благун, Р.С. Сорока, І.В. Єлейно. Львів : Магнолія 2006, 2007. – 314 с.
6. Бланк І.А. Управління прибутком. Навчальний посібник/ І.А. Бланк. К. : Ника-Центр, 2002. - 574 с.
7. Близнюк О.П. Фінанси : Навч. посіб. / О.П. Близнюк, Л.І. Лачкова. К. : Знання, 2006. – 415 с.
8. Бойчук І.М. Економіка підприємства: Підручник / І.М. Бойчук. К. : Каравела, 2000. 242 с.
9. Брігхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту: Підручник / Є.Ф. Брігхем. К. : Молодь, 2007. 357с.
10. Болюх М.А. Економічний аналіз : Навч. посібник / М.А. Болюх; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. Вид. 2–ге, перероб. і доп. К. : КНЕУ, 2003. – 556 с.
11. Балан М.О. Фінансові результати підприємства: суть, особливості формування та оцінки (за матеріалами ТОВ «Торговий Дім «МІСЛТ», м. Київ) : кваліфікаційна робота бакалавра / М.О. Балан. Хмельницький: Хмельницький нац. ун-т, 2024. 49 с.

12. Бухгалтерський облік та оподаткування : навчальний посібник. за ред. Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішовського. Львів : Бухг. центр Ажур, 2022. 1220 с.
13. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, Г.Г. Кірейцев та ін.; За ред. Ф.Ф. Бутинця. 5– е вид., доп. і перероб. Житомир : Рута, 2003. 726 с.
14. Багрій Н. Я. Облік фінансових результатів діяльності суб'єктів малого підприємництва та шляхи його вдосконалення. *Молодий вчений*. 2019. № 3(67). С. 413–418
15. Блищук А.Л. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / А.Л. Блищук. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. 248 с.
16. Василенко В.О. Стратегічне управління підприємством : Навчальний посібник / В.О. Василенко. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 325 с.
17. Гайбура О.І. Аналітичний інструментарій управління фінансовими результатами підприємства в умовах кризи. *Електронне наукове фахове видання Ефективна економіка.* 2021, № 5
18. Гоголь Т.А. Облік та аудит доходів підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Т.А. Гоголь. К. : КНЕУ, 2006. 19 с.
19. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: навч. посіб. для студ. екон. спец. / Б. Є. Грабовецький; Вінниц. нац. техн. ун-т. — Вінниця, 2007. — 190 с.
20. Даньків Й.Я. Бухгалтерський облік у галузях економіки : навч. посібник / Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. 3– тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 243 с.
21. Денисенко Р.В. Менеджмент у фінансовому секторі: підру*чник* / Р.В. Денисенко — Київ: НУ «КПІ», 2017. — 384 с.
22. Даниленко Д. В. Аналіз фінансових результатів операційної діяльності підприємства: кваліфікаційна робота бакалавра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» / Д. В. Даниленко; Нац. ун-т водних ресурсів і природокористування України. — Полтава: [б.в.], 2020. — 68 с.
23. Дієва Н.М. Фінансовий аналіз : Навч. посіб. / Н.М. Дієва, О.І. Дедіков. – К. : ЦУЛ, 2007. – 328 с.

24. Дослідження операцій в економіці : підручник / І. К. Федоренко, О. І. Черняк, О. О. Карагодова [та ін.] ; за ред. І. К. Федоренка, О. І. Черняка. – К. : Знання, 2007. – 558 с.
25. Економічна енциклопедія : у трьох томах. Т.1 / редкол. В.С. Мочерний (відп. ред.) та ін.. – К. : Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.
26. Єлейно Я.І. Основи фінансового аналізу / Я.І. Єлейно. – Львів : Львівський банківський інститут НБУ, 2000. – 141 с.
27. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування : Навч. посібник / А.М. Єріна. – К. : КНЕУ, 2001. – 170 с.
28. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» №г 996-XIУ від 16.07.1999 р.
29. Захарченко В.І., Лук'янчук О.М. Становлення та розвиток систематизованого аналізу фінансової звітності. *Економіка: реалії часу*. — 2023. — № 4(68). — С. 38–49.
30. Загородній А. Г., Стрижка Т. А. Вплив облікової політики підприємства на величину сплачуваного податку на прибуток. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2019. No 1 (53). С. 229–232. Іваненко В.В. Фінансовий аналіз : Навчальний посібник / В.В. Іваненко. – Х. : «ИНЖЕК», 2003. – 256 с.
31. Іващенко О.В. Діагностика банкрутства підприємства / О.В. Іващенко. – Держава і регіони, – 2023. – №5. – С. 129 – 131.
32. Іванченко О. І. Аналіз фінансового стану підприємства: навчальний посібник / О. І. Іванченко. — Суми: ПФ «Видавництво "Університетська книга"», 2021. — 432 с.
33. Іщенко Н. А. Фінансові результати діяльності малих підприємств та особливості їх формування: Стаття. Бізнес Інформ. 2020. № 5. С. 388-393.
34. Карпунь І.Н. Фінансова санація та банкрутство підприємств : Навч. посіб. – Львів : Магнолія 2006, 2008. – 432 с.

35. Коваленко В. М. Фінансова система України: теорія, методологія, практика : монографія. — Львів : Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2019. — 360 с.

36. Кігель В.Р. Математичні методи ринкової економіки : [навч. посібник] / В.Р. Кігель. – К. : Кондор, 2003. – 158 с.

37. Кіндрацька Г. І., Гордієнко С. Я. Інформаційні ресурси фінансового аналізу: вплив викривленої фінансової інформації на якість його результатів. *Проблеми і перспективи економіки та управління* .2019. No 2 (18). С. 216–226.

38. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Г. Г. Кірейцева. – 2-ге вид., перероб. та допов. – К. : ЦУЛ, 2002. – 495 с.

39. Коваленко Л.О. Фінансовий менеджмент : [Навч. посіб.] / Л.О. Коваленко, Л.М.Ремньова. – 2-е вид., переробл. і допов. – К. : Знання, 2005. – 485 с.

40. Козак І.І. Економічний аналіз : навч. посіб. / І. І. Козак ; М–во освіти і науки України, Львів. регіон. ін–т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2022. – 217 с.

41. Кононенко Л. В., Юрченко О. В. Фінансовий аналіз як інструмент оптимізації оподаткування підприємств *Економіка та суспільство.* 2023. №53. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2597

42. Калюженко Д. В. Облік і аналіз фінансових результатів діяльності підприємства та їх розподілу: дипломна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «Облік і оподаткування» / Д. В. Калюженко; Нац. авіаційний ун-т. — Київ: НАУ, 2021. — 59 с.

43. Купріна Н. М. Трансформація діяльності сільськогосподарських підприємств в контексті стабілізації агропромислового виробництва та забезпечення розвитку суб'єктів національної економіки України. Економіка харчової промисловості. 2023. Т 15. No3. С.39-47.

44. Кулішов В.В. Основи економічної теорії : підручник / В.В. Кулішов. – Львів : Магнолія Плюс, 2005. – 516 с.

45. Лахтінова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : Монографія / Л.А. Лахтінова. – К. : КНЕУ, 2001. – 387 с.

46. Лисенко Н.О. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Н.О. Лисенко, Н.Ю. Мельничук ; Європ. ун–т, Уман. філ. – Умань : Сочінський, 2024. – 233 с.

47. Ліхоносова Г. С., Лазебна І. Р. Організаційні засади обліку та аудиту фінансових результатів підприємств. *Науковий вісний ужгородського національного університету.* 2019. Вип. 25. С. 144–148.

48. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства : навч. посібник. / В.О. Мец. – К. : Вища освіта, 2003. – 278 с.

49. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 18 «Дохід» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua.

50. Маслак О.М. Ефективне управління фінансами підприємства: навч.-метод. комплекс / О.М. Маслак — Рівне: НУВГП, 2019. — 320 с.

51. Мочерний С.В. Економічний довідник / С.В. Млчерний. - К. : Феміна, 2004. - 368 с.

52. Нагорна І.В., Бондаренко В.О. Облік і аналіз фінансового результату в системі управління підприємством. *Ефективна економіка*. — 2021. — Вип. 11.

53. Назаренко О. В., Лукаш Р. В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід.* 2018. № 22. С. 19–25.

54. Опарін В.М. Фінанси: Навчальний посібник / В.М. Опарін. –К. : КНЕУ, 2005. – 164 с.

55. Олійник С. О. Облік фінансових результатів підприємства. *Науковий огляд*, 2017

56. Орєхова А. І., Толстошеєва В. С. Організаційні аспекти та проблеми обліку фінансових результатів діяльності підприємств. *Держава та регіони*, 2021. № 6(123). С. 140–143

57. Остапенко А. Д., Кінева Т. С. Звіт про фінансові результати в системі стратегічного управління підприємством. *Науковий огляд*, 2020

58. Павленко В.І., Заяченко О.В. Фінанси підприємства: навчальний посібник / В.І. Павленко, О.В. Заяченко — Рівне: НУВГП, 2022. — 112 с.с.

59. Партин Г.О. Фінансовий менеджмент : [навч. посіб. для студ. спец. «Фінанси»] / Г.О. Партин, Н.Є. Селюченко; М–во освіти і науки України, Нац. ун–т «Львів. Політехніка». – Львів : Вид–во Нац. ун–ту «Львів. Політехніка», 2022. – 330 с.

60. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2022. Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/ main.cgi?nreg=2755-17

61. Пчелинська Г. В., Кирилова М. В. Сучасна проблематика обліку фінансових результатів за видами діяльності. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2020. No 6 (262). С. 97–102.

62. Прушківська Е.В. Напрями вдосконалення, формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві / Е.В. Прушківська, М.А. Санакоєва // *Економічні науки*. – 2022. – № 3. – С. 256–262.

63. Романенко Б.А., Лозівський Л.Щ. Сучасний економічний словник: терміни та поняття / Б.А. Романенко, Л.Щ. Лозівський — Київ: ДІАЛОГ-Медіа, 2017. — 512.

64. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / пер. Д.С. Обухова, М.Г. Обухової ; наук. ред. пер. А.В. Шегда. – 3 – є вид., випр. і допов. – К. : Знання, 2007. – 668 с.

65. Трусова Н.В. Фінансовий аналіз підприємства: теорія та практика : навч. посіб. / Н.В. Трусова ; Тавр. держ. агротехнол. ун–т. – Мелітополь : Вид. буд. ММД, 2024. – 388 с.

66. Фінанси підприємств : Підручник / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.; Наук. ред. А.М.Поддєрьогін; Київ. нац. екон. ун–т ім. В.Гетьмана. – 6–е вид., перероб. і допов. – К., 2006. – 551 с.

67. Фінансова діяльність підприємства : підручник для вузів / О.М. Бандурка, М.Я. Коробов, П.І. Орлов, К.Я. Петров. – 2– е вид., перероб. и доп. – К. : Либідь, 2003. – 384 с.

68. Хома І.Б. Економіко-математичні методи аналізу діяльності підприємств : навч. –метод. посіб. / І. Б. Хома, В. В. Турко; М–во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун–т ”Львів. політехніка”.– 2–ге вид. – Львів : Вид–во Львів. політехніки, 2024. – 326 с.
69. Brealey, R. A., Myers, S. C., Allen, F. *Principles of Corporate Finance*. 12th ed. — New York: McGraw-Hill Education, 2017. — 880 p.
70. Ross, S. A., Westerfield, R. W., Jaffe, J. *Corporate Finance*. 11th ed. — New York: McGraw-Hill Education, 2016. — 784 p.

Додатки

StrikePlagiarism.com | Національний університет водного господарства та природокористування

Дата звіту 6/24/2025
Дата редагування ---

Документ прийнятий

Звіт подібності

метадані

Назва організації
National University of Water and Environmental Engineering
Заголовок
Фінансові результати пл.doc
Автор | Науковий керівник / Експерт
Сірук Олена ВасилівнаСірук Олена Василівна
підрозділ
National University of Water and Environmental Engineering

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

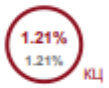

25	19704	151793
Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2	Кількість слів	Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	В	11
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	¶	110
Білі знаки	¶	333
Парафрази (SmartMarks)	a	217

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз | Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://um.co.ua/6/6-2/6-2016.html	328 1.66 %
2	https://www.udau.edu.ua/assets/files/zbirniki/papers/ratushna/tezi-7.pdf	305 1.55 %
3	https://www.stud24.ru/accounting/oblik-vitrat-ta-sobivartost-produkc/135262-396706-page1.html	179 0.91 %
4	http://www.100balov.com/data/ukr/Info_dlya_studenta__17/1_3133.doc	155 0.79 %